

PROFESYONELLER İÇİN KURS (İŞİTME ENGELLİ BİREYLER İÇİN)

UNITE 1

İŞİTME BOZUKLUĞU

UNİTE İÇERİĞİ

- 1.1 İşitme süreci
- 1.2 İşitme bozukluklarının sınıflandırılması
- 1.3 İşitme Cihazları (işitme aygıtları, koklear implant)

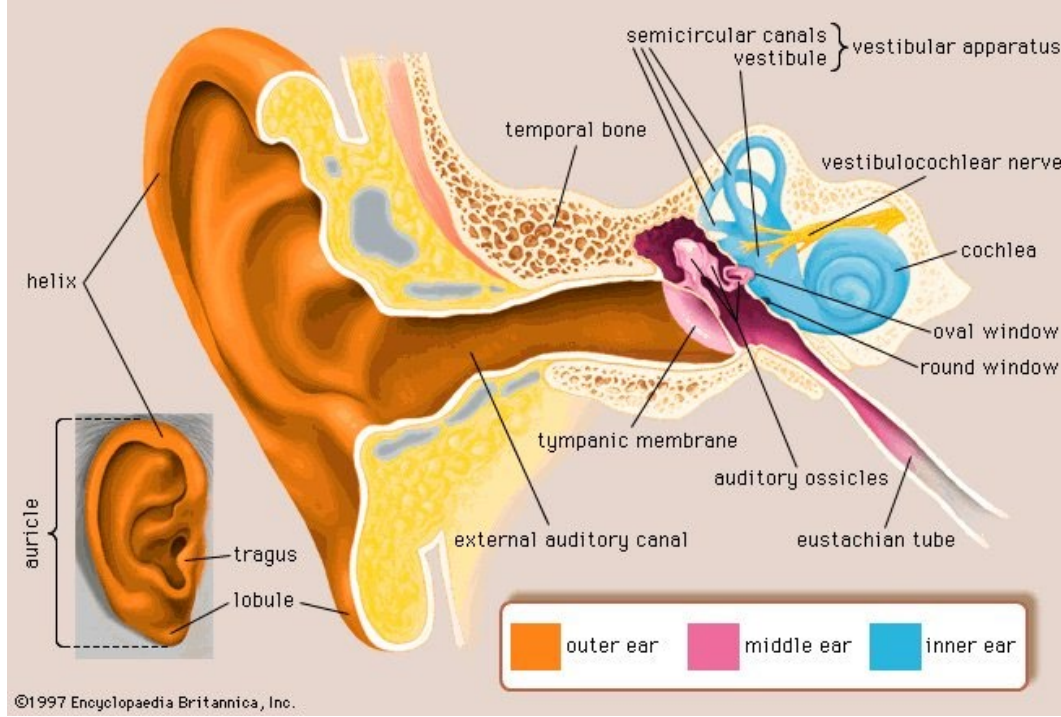
AMAÇLAR

- Kulağın anatomisini ve fizyolojisini bilme
- İşitme bozukluklarını sınıflandırmak
- İşitme cihazlarını bilme

1.1.İŞİTME SÜRECİ

1.1.1 İnsan kulağının anatomisi

İnsan kulağı, sesi iletim yoluyla algılayan ve analiz eden (veya ses dalgalarının elektrokimyasal darbelere dönüşümü) ve denge hissini (denge) koruyan işitme ve denge organıdır.

Görsel açıklaması: İnsan kulağının yapısı: dış kulak, orta kulak, iç kulak

İnsan kulağı, diğer memelilerde olduğu gibi, oldukça farklı iki işleve hizmet eden duyu organlarını içerir: işitme ve duruş dengesi ve baş ve göz hareketlerinin koordinasyonu.

Anatomik olarak kulağın üç ayırt edilebilir parçası vardır: dış, orta ve iç kulak.

- Dış kulak, kulak kepçesi adı verilen ve başın yanından çıkıntı yapan görünür kısımdan ve iç ucu genellikle kulak zarı olarak adlandırılan timpanik zarla kapatılan kısa dış işitsel kanaldan oluşur. Dış kulağın işlevi, ses dalgalarını toplamak ve onları timpanik zara yönlendirmektir.
- Orta kulak, temporal kemikte dar hava dolu bir oyuktur. Üç küçük kemikten oluşan bir zincirle uzanır - topluca işitsel kemikçikler olarak adlandırılan malleus (çekiç), örs (örs) ve üzengi (üzengi). Bu kemikçik zinciri, Galen (MS 2. yüzyıl) zamanından beri labirent olarak bilinen timpanik zardan iç kulağa ses iletir. Temporal kemiğin kaya gibi sert petröz kısmının derinliklerinde bulunan sıvı dolu geçit ve boşluklardan oluşan karmaşık bir sistemdir.
- İç kulak iki işlevsel birimden oluşur: vestibül ve postüral dengenin duyu organlarını içeren yarı dairesel kanallardan oluşan vestibüler aparat; ve işitme duyu organını içeren salyangoz kabuğu benzeri koklea. Bu duyu organları, vestibulokoklear sinir olarak da adlandırılan sekizinci kraniyal sinirin oldukça özelleşmiş uçlarıdır.

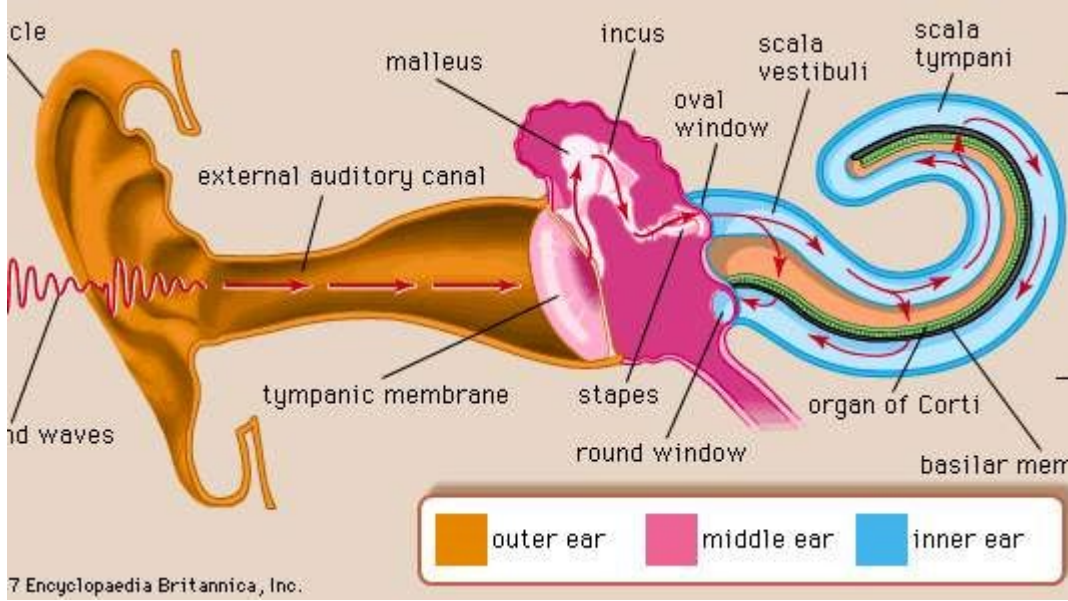
1.1.2 İşitme fizyolojisi

İşitme, kulağın dış ortamdaki ses titreşimlerini beyne iletilen ve ses olarak yorumlandıkları sinir uyarılarına dönüştürmesi işlemidir. Bir gitarın koparılmış teli gibi titreşen nesneler, daha çok ses dalgaları olarak bilinen titreşen hava moleküllerinin basınç darbelerini ürettiklerinde sesler üretilir.

Kulak, dalgaların farklı fiziksel özelliklerini tespit edip analiz ederek bir sesin ses yüksekliği ve perdesi gibi farklı öznel yönlerini ayırt edebilir. Perde, ses dalgalarının frekansının algılanmasıdır - yani, bir zaman birimi içinde sabit bir noktadan geçen dalga boylarının sayısıdır. Frekans genellikle saniyedeki döngü veya hertz olarak ölçülür. İnsan kulağı, 1.000 ila 4.000 hertz frekansına en duyarlıdır ve en kolay şekilde algılar, ancak en azından normal genç kulaklar için tüm duyulabilir ses aralığı yaklaşık 20 ila 20.000 hertz arasında değişir. Daha yüksek frekanslı ses dalgaları, diğer memeliler tarafından duyulabilmesine rağmen, ultrasonik olarak adlandırılır.

Gürültü, sesin yoğunluğunun, ses dalgalarının kulak zarına uyguladığı baskının algılanmasıdır. Genişlikleri veya güçleri ne kadar büyükse, sesin basıncı veya yoğunluğu ve dolayısıyla ses yüksekliği de o kadar büyük olur. Sesin yoğunluğu, bir sesin göreceli büyüklüğünü logaritmik bir ölçekte ifade eden bir birim olan desibel (dB) cinsinden ölçülür ve bildirilir. Başka bir deyişle, desibel, herhangi bir sesin yoğunluğunu, kulağın en hassas olduğu aralıktaki bir frekansta sadece normal insan kulağı tarafından algılanabilen standart bir sesle karşılaştırmak için kullanılan bir birimdir. Desibel ölçeğinde, insan işitme aralığı, tamamen duyulamayan bir seviyeyi temsil eden 0 dB'den, sesin acı verici hale geldiği seviye olan yaklaşık 130 dB'ye kadar uzanır.

Bir sesin merkezi sinir sistemine iletilebilmesi için sesin enerjisi üç dönüşüme uğrar. İlk olarak, hava titreşimleri, orta kulağın timpanik zarının ve kemikçiklerinin titreşimlerine dönüştürülür. Bunlar sırayla koklea içindeki sıvıda titreşime dönüşür. Son olarak, sıvı titreşimleri, Corti organının kıl hücrelerini uyaran baziler zar boyunca hareket eden dalgalar oluşturur. Bu hücreler, ses titreşimlerini, koklear sinirin liflerindeki sinir uyarılarına dönüştürür ve bunları, kapsamlı bir işlemden sonra, beynin nihai merkezi olan serebral korteksin birincil işitsel alanına iletildikleri beyin sapına iletir. Sinir uyarıları bu alana ulaştığında dinleyici sesin farkına varır.

Resim açıklaması: İşitme mekanizması.

Ses dalgaları dış kulağa girer ve timpanik zara ulaşana kadar dış işitme kanalından geçerek zarın ve bağlı işitme kemikçikleri zincirinin titreşmesine neden olur. Köklerin oval pencereye karşı hareketi, koklea sıvılarında dalgalar oluşturarak baziler zarın titreşmesine neden olur. Bu, baziler zarın üstündeki Corti organının duyu hücrelerini beyne sinir uyarıları göndermesi için uyarır.

Esasen kulaklarımız, kulak kanallarımıza giren ve buradan geçen akustik uyarıyı, beynimizin deşifre edebileceği, işleyebileceği ve anlayabileceği bir sinirsel kod biçimine dönüştürmeye çalışır.

İşte nasıl duyduğumuza ilişkin 6 temel adım:

1. Ses kulak kanalına aktarılır ve kulak zarının hareket etmesine neden olur
2. Kulak zarı, farklı seslerle birlikte titreşimlerle titrer
3. Bu ses titreşimleri, kemikçiklerden kokleaya doğru ilerler.
4. Ses titreşimleri, kokleadaki sıvının okyanus dalgaları gibi hareket etmesini sağlar
5. Sıvının hareketi sırayla tüy hücrelerini yapar İşitme siniri, tüy hücrelerinin oluşturduğu sinirsel sinyalleri alır. Kokleanın bir ucundaki tüy hücreleri, düşük perdeli ses bilgisini, karşı uçtaki tüy hücreleri ise yüksek perdeli ses bilgisini aktarır.
6. İşitme siniri, sinyalleri daha sonra tanınabilir ve anlamlı seslere çevrildiği beyne taşır. "Duyan" beyindir.

İşitme sürecimiz bizi gerçekten çevremizin ses ortamına bağlar. İşitme sistemimiz bize en küçük akustik ipuçlarını tanımlama ve anlama konusunda inanılmaz bir yetenek sağlar. Aslında, beyinlerimiz müzik, sesler, tehlike sesleri ve çevresel sesler gibi akustik modellerin nöral eşdeğerlerini depolayabilir. Bu benzerlik, hem tanıdık hem de alışılmadık sesleri tanımamızı ve işlememizi çok daha kolaylaştırır.

Tipik olarak yüksek olan sesler daha yumuşak ve daha az anlaşılır hale geldiğinde işitme kaybı meydana gelir; bu, beynimizin işitilebilirlik kaybıyla yanıltılmasının bir sonucudur. Bilgi beyne ulaştıkça da bozulur ve işitme kalitemiz bozulur.

Kafa travması, nörolojik hastalık, tıbbi bozukluk veya basitçe yaşlanma süreci, beynin uyarımları etkili bir şekilde işleme yeteneğinde değişikliklere neden olabilir. Bu, işitme kaybını yansıtan semptomlara yol açabilir; bu tür belirtiler arasında dikkatsizlik, uygun olmayan tepkiler ve kafa karışıklığı olabilir. Beynimiz kulaklarımızla inanılmaz bir şekilde çalışır, sinirsel olayları işitmemize ve içerdği her şeye işler.

1.2.İŞİTME BOZUKLUĞUNUN SINIFLANDIRILMASI

Her yaştan insanı etkileyen çeşitli işitme kaybı nedenleri vardır ve bu da her türle ilişkili temel belirtileri bilmeyi önemli kılar. İşitme kaybı, kalıtsal nedenlerden dolayı olabilir, bazı ilaçlar, yaşlanma, enfeksiyonlar, işte aşırı gürültüye sürekli maruz kalma ve hatta endişe verici bir gürültü veya yaralanma bile işitme durumunuzu etkileyebilir. Kulaklarınız için yeterli koruma olmazsa, bazı hobiler bile zamanla işitme duyunuza zarar verebilir; bunlar avlanma, motosiklet, müzik etkinlikleri içerebilir.

Başlıca işitme kaybı türleri üç kategoriye ayrılmıştır:

- Sensörinöral işitme kaybı, beyne ses ileten iç kulakta veya işitme sinirinde bir sorun olduğu anlamına gelir.

- İletim tipi işitme kaybı, genellikle bir tıkanıklık veya travma nedeniyle sesin iç kulağa ulaşmaması anlamına gelir.
- Karışık işitme kaybı, işitme kaybının bu ikisinin birleşiminden kaynaklandığı anlamına gelir.

Sensorinöral işitme kaybı

En yaygın işitme kaybı türü sensörinöraldır. İç kulaktaki küçük tüy benzeri hücrelerde veya işitme sinirinin kendisinde hasar olduğunda ortaya çıkan, sinir sinyallerinin beyne transferini engelleyen veya zayıflatan kalıcı bir işitme kaybıdır. Bu bloke edilmiş sinir sinyalleri, seslerin yüksekliği ve netliği hakkında bilgi taşır.

Nedenleri

Bir çocuk sensörinöral işitme kaybıyla doğmuşsa, bu büyük olasılıkla genetik bir sendromdan veya toksoplazmoz, kızamıkçık veya herpes gibi rahim içinde anneden fetüse geçen bir enfeksiyondan kaynaklanmaktadır.

Sensörinöral işitme kaybı, hayatın ilerleyen dönemlerinde geliştiğinde - ki bu daha tipiktir - çok çeşitli tetikleyicilerden kaynaklanabilir.

En yaygın nedenler:

- Normal yaşlanma (tıbben presbikuzis veya yaşa bağlı işitme kaybı olarak bilinir)
- Genellikle işte elde edilen yüksek sese maruz kalma

Daha az yaygın nedenler

- Kalp hastalıkları ve şeker hastalığı
- Kabakulak gibi enfeksiyonlar
- Meniere hastalığı
- İlaçlardan kaynaklanan bir yan etki
- İç kulakta akustik nöroma veya diğer kanserli büyümeler
- İç kulağa veya işitme sinirine zarar veren travmatik yaralanmalar
- Otoimmün hastalıklar

Semptomlar

Sensörinöral işitme kaybının semptomları, seslerin hem yüksekliğini hem de netliğini etkiler. Birçok insan için, yüksek frekanslı işitme kaybı işitme ile ilgili aşağıdaki sorunlara yol açacaktır:

- Başkalarının konuşması huysuz veya mırıldanmış gibi görünebilir veya duyabildiğiniz ama anlayamadığınız duygusu
- Aynı anda iki veya daha fazla kişi konuşurken bir sohbeti takip etmekte güçlük çekmek
- Kulaklarda sürekli bir çınlama veya uğultu (tinnitus)
- Gürültülü ortamlarda dinleme sorunları (ör. Tren istasyonları, şantiyeler, kongre merkezleri, spor sahaları vb.)
- Kadınların veya çocukların sesini ve diğer tiz sesleri duymada zorluk
- Görüşmeler sırasında belirli konuşma seslerinin duyulması zordur (ör. "S" veya "th" sesi)
- Sesler çok yüksek veya çok alçak görünebilir (evet, çok yüksek!)
- Dengesizlik veya baş dönmesi hissi

Sensörinöral işitme kaybı olan kişiler, çoğu zaman insanların konuştuğunu duyabildiklerini söyler, ancak net değil.

Tedavi

İç kulaktaki minik kıl benzeri hücrelerin veya hasar görmüşse işitme sinirinin onarılmasının tıbbi veya cerrahi bir yöntemi yoktur. Bununla birlikte, sensörinöral işitme kaybı, kaybın ciddiyetine bağlı olarak işitme cihazları veya koklear implantlarla tedavi edilebilir.

Uyarı cihazları, titreşimli çalar saatler ve altyazılı telefonlar gibi yardımcı dinleme cihazları, eksiksiz bir işitme çözümü sağlamaya yardımcı olur. İleri derecede işitme kaybı olan kişiler için, güçlü işitme cihazları yardımcı olabilir.

İletim tipi işitme kaybı

Daha az yaygın bir işitme kaybı türü, dış veya orta kulakta sesin iç kulağa iletilmesini engelleyen bir tıkanıklık veya hasar olduğunda ortaya çıkan iletim tipi işitme kaybıdır. İletim tipi işitme kaybı, nedene bağlı olarak geçici veya kalıcı olabilir.

Nedenleri

İletim tipi işitme kaybının nedenleri, kulağın hangi kısmını etkilediklerine göre ayırt edilebilir

- dış veya orta kulağı:

Dış kulak

- Darlık veya kulak kanalının daralması
- Balmumu etkisi
- Ekzostozlar (kulak kanalının içinde gelişebilen ve olası neden tıkanmalarına neden olabilen kemik benzeri çıkıntılar)
- Otitis eksterna (yüzücü kulağı olarak da bilinir)
- Kulağa giren yabancı cisimlerin neden olduğu tıkanıklıklar
- Mikroti

Orta kulak

- Yaralanma, kulak enfeksiyonları veya aşırı ve hızlı hava basıncı değişikliklerinden kaynaklanan timpanik zarda (kulak zarı) bir çatlak
- Timpanoskleroz, timpanik zarın kalınlaşması
- Orta kulak iltihabı (kulak enfeksiyonu) ve / veya orta kulakta sıvı birikmesi
- Orta kulağı burun ve boğazın arkasına bağlayan östaki borusundaki tıkanıklıklar
- Stapes olarak bilinen küçük orta kulak kemiğini etkileyen otoskleroz
- Kolestatom veya glomus tümörleri gibi orta kulakta oluşan anormal büyüme veya tümörler
- Yaralanma veya ağır travma nedeniyle orta kulak kemikleri arasındaki bağlantıda kemik kopması veya kopukluk

Semptomlar

Hassas iç kulak ve işitme sınırı sağlam olduğu için, iletim tipi işitme kaybından muzdarip bir kişi, öncelikle seslerin genel yüksekliğiyle ilgili zorluk yaşar, ancak netlikte zorluk çekmez. Bu tür bir kayıp yaşayan bireyler, duyma yeteneklerini geliştirmek için genellikle radyo veya

televizyonun sesini yükseltmenin yeterli olduğunu fark ederler. Aşağıdaki belirtiler de bu tür bir kayıpla tutarlıdır:

- Bir kulaktan diğerine göre daha kolay işitmek
- Bir veya iki kulakta ağrı
- Bir veya iki kulakta basınç hissi
- Telefon görüşmelerinde zorluk
- Kulak kanalından gelen kötü bir koku
- Kendi sesinin daha yüksek veya farklı çıktığı hissi

Tedavi

Bazen iletim tipi işitme kaybı olanlar için işitme yeteneğini geliştirebilecek tıbbi veya cerrahi tedaviler vardır. Örneğin, balmumunun sıkışması, yabancı cisimler, anormal büyümeler veya kulak enfeksiyonlarının neden olduğu iletim kayıpları, kulak kiri ekstraksiyonu, antibiyotikler veya cerrahi prosedürler gibi tıbbi tedavilerle sıklıkla düzeltilebilir.

Kulak kanalındaki darlık, ekzostozlar, otoskleroz ve kemikçik zincir kesintisi gibi diğer anormalliklerin neden olduğu iletim tipi işitme kayıplarının tıbbi olarak tedavi edilmesi daha zordur ve kalıcı bir işitme kaybı olarak kabul edilebilir. Bu iletim kayıpları, standart işitme cihazları veya kemiğe implante edilebilir cihazlarla tedavi edilebilir.

Karma işitme kaybı

Karışık işitme kaybı, sensörinöral ve iletim tipi işitme kaybının herhangi bir kombinasyonudur.

Nedenleri

Karışık işitme kaybı, genellikle kulak bir tür travmaya devam ettiğinde ortaya çıkar. Aynı zamanda, bir işitme kaybı diğeriyle birleştiğinde de zamanla yavaş yavaş ortaya çıkabilir. Örneğin, uzun süredir iletim tipi işitme kaybı olan bir kişi yaşlandıkça yaşa bağlı işitme kaybı yaşayabilir. Alternatif olarak, yaşa bağlı işitme kaybı olan bir kişi, kulak kiri sıkışması nedeniyle geçici bir karışık işitme kaybına sahip olabilir.

Semptomlar

Karma tip işitme kaybının semptomları, diğer iki tip işitme kaybı için yukarıda listelenenlerin bir kombinasyonu olacaktır.

Tedavi

Karma işitme kaybı için tedavi seçenekleri, kaybın doğası gereği daha sensörinöral veya iletken olmasına bağlı olacaktır. Kaybın büyük bir kısmı iletken bir bileşenden kaynaklanıyorsa, cerrahi prosedürler ve diğer tıbbi tedaviler işitme sorunlarının giderilmesinde daha etkili olabilir. Kaybın büyük bir kısmı sensörinöral ise, işitme cihazları veya implante edilebilir cihazlar en iyi seçenek olabilir.

İşitme kaybının derecesi hafiften çok derine kadar değişebilir:

Hafif İşitme Kaybı - hafif işitme kaybı olan bir kişi bazı konuşma seslerini duyabilir, ancak hafif seslerin duyulması zordur.

Orta Derecede İşitme Kaybı - Orta derecede işitme kaybı olan bir kişi, başka bir kişi normal bir seviyede konuşurken neredeyse hiç konuşma duymayabilir.

Şiddetli İşitme Kaybı - ciddi işitme kaybı olan bir kişi, bir kişi normal bir seviyede konuşurken hiçbir konuşma duymaz ve yalnızca bazı yüksek sesleri duyabilir.

Derin İşitme Kaybı - çok ciddi işitme kaybı olan bir kişi herhangi bir konuşma duymaz ve yalnızca çok yüksek sesleri bi nebze duyabilir.

İşitme kaybı şu şekilde de tanımlanabilir:

Tek taraflı veya İki taraflı- işitme kaybı tek kulakta (tek taraflı) veya her iki kulakta (iki taraflı).

Dil Öncesi veya Dil Sonrası - bir kişi konuşmayı öğrenmeden önce (dil öncesi) veya bir kişi konuşmayı öğrendikten sonra (dil sonrası) meydana gelen işitme kaybı

Simetrik veya Asimetrik - işitme kaybı her iki kulakta da aynıdır (simetrik) veya her kulakta farklıdır (asimetrik).

İlerleyen veya Ani - işitme kaybı zamanla kötüleşir (ilerleyici) veya hızlıca (ani) olur.

Dalgalı veya Kararlı - işitme kaybı zamanla daha iyi veya kötüleşir (dalgalanma) veya zamanla aynı kalır (sabit).

Doğuştan veya Edinilmiş / Gecikmiş Başlangıç - işitme kaybı doğumda mevcuttur (doğuştan) veya hayatın daha sonraki bir döneminde ortaya çıkar (kazanılmış veya gecikmiş başlangıç).

* Sınıflandırma tablosu

CRITERIA	TYPE OF HEARING LOSS
SEBEPLER	- Genetik veya kalıtsal - Edinilen
KONUM	- İletken veya iletim - Sensörinöral veya algı - Karışık
KAYIP DERECEŚİ	- Hafif - Orta veya orta - Şiddetli - Derin
EDİNME ZAMANI	- Dil edinimi öncesi - Dil edinimi sonrası
KULAKLAR	- Tek taraflı (sol veya sağ) - İkili

1.3.İŞİTME CİHAZLARI (İŞİTME AYGITLARI, KOKLEAR IMPLANT)

İşitme cihazları, işitme kaybı olan insanların çoğu için tercih edilen bir araçtır, ancak sağır veya ciddi derecede işitme güçlüğü olanlar için koklear implantlar daha iyi bir seçenek olabilir.

Hem işitme cihazları hem de koklear implantlar, sensörinöral işitme kaybı teşhisi konan kişiler için en iyi sonucu verir, yani iç kulaktaki saç hücrelerinde ve / veya iç kulaktan beyne giden sinir yollarında hasar vardır.

Peki iki cihaz arasındaki fark nedir? Koklear implantlar, bir cerrahi uzman tarafından cerrahi olarak implante edilir. Ciddi şekilde işitme güçlüğü çekenler için ses hissi sağlamak için işitme sinirini uyarırlar. İşitme cihazları çıkarılabilir ve artık işitme sorunu olan kişiler için sesi yükseltmek için kullanılır. Kullanıcı tarafından kulak kanalına girip çıkarılır.

1.3.1 İşitme aygıtları

İşitme cihazı, kulağınızın içine veya arkasına taktığınız küçük bir elektronik cihazdır. Bazı sesleri daha yüksek sesle çıkarır, böylece işitme kaybı olan bir kişi dinleyebilir, iletişim kurabilir ve günlük aktivitelere daha tam olarak katılabilir. İşitme cihazı, insanların hem sessiz hem de gürültülü durumlarda daha fazla işitmesine yardımcı olabilir. Bir işitme cihazının üç temel parçası vardır: bir mikrofon, amplifikatör ve hoparlör. İşitme cihazı sesi, ses dalgalarını elektrik sinyallerine dönüştüren ve bir amplifikatöre gönderen bir mikrofon aracılığıyla alır. Amplifikatör, sinyallerin gücünü artırır ve ardından bunları bir hoparlör aracılığıyla kulağa gönderir.

İşitme cihazları, öncelikle tüy hücreleri adı verilen iç kulaktaki küçük duyu hücrelerinin zarar görmesinden kaynaklanan işitme kaybı olan kişilerin işitme ve konuşmayı anlama becerilerinin iyileştirilmesinde yararlıdır. Bu tip işitme kaybı, sensörinöral işitme kaybı olarak adlandırılır. Hasar, hastalık, yaşlanma veya gürültüden veya bazı ilaçlardan kaynaklanan yaralanmanın bir sonucu olarak ortaya çıkabilir.

Bir işitme cihazı, kulağa giren ses titreşimlerini büyütür. Hayatta kalan tüy hücreleri daha büyük titreşimleri algılar ve bunları beyne iletilen sinir sinyallerine dönüştürür. Bir kişinin tüy hücrelerine verilen hasar ne kadar büyükse, işitme kaybı o kadar şiddetli olur ve farkı telafi etmek için gereken işitme cihazı amplifikasyonu o kadar fazla olur.

Bununla birlikte, bir işitme cihazının sağlayabileceği amplifikasyon miktarının pratik sınırları vardır. Ayrıca iç kulak çok hasar görürse, büyük titreşimler bile sinir sinyallerine dönüştürülmez. Bu durumda, bir işitme cihazı etkisiz olacaktır.

Üç temel işitme cihazı türü vardır. Stiller boyuta, kulağın içine veya içine yerleştirilmesine ve sesi yükseltme derecesine göre farklılık gösterir:

- Kulak arkası (BTE)
- Kulak içi (ITE)
- Kanal yardımcıları

Yukarıda açıklanan işitme cihazlarından farklı şekilde çalışsalar da implante edilebilir işitme cihazları, iç kulağa giren ses titreşimlerinin iletimini artırmaya yardımcı olmak için tasarlanmıştır. Orta kulak implantı (MEI), orta kulağın kemiklerinden birine takılan küçük bir cihazdır. Kulak zarına giden sesi yükseltmek yerine, bir MEI bu kemikleri doğrudan hareket ettirir. Her iki teknik de iç kulağa giren ses titreşimlerinin sensörinöral işitme kaybı olan kişiler tarafından tespit edilebilmeleri için güçlendirilmesinin net sonucuna sahiptir. Kemiğe takılan işitme cihazı (BAHA), kulağın arkasındaki kemiğe bağlanan küçük bir cihazdır. Cihaz, ses titreşimlerini orta kulağı baypas ederek kafatası yoluyla doğrudan iç kulağa iletir. BAHA'lar genellikle orta kulak problemi olan veya tek kulakta sağır olan kişiler tarafından kullanılmaktadır. Bu cihazlardan herhangi birinin implante edilmesi için ameliyat gerektiğinden, birçok işitme uzmanı faydaların risklerden daha ağır basmayabileceğini düşünmektedir.

1.3.2 Koklear implant

Koklear implantlar, bir tıp uzmanı tarafından cerrahi olarak implante edilmesi gereken karmaşık tıbbi cihazlardır. Bu cihazlar, işitme sinirini doğrudan uyarmak için iç kulağın hasarlı kısmını atlar. Koklear implantlar işitmeyi geri getirmez, daha ziyade tam veya ciddi işitme kaybı olan kişiler için ses hissi sağlar.

Koklear implantın iki ana bölümü vardır: dış ve iç:

- Harici bileşen bir mikrofon, konuşma işlemcisi ve verici barındırır. Küçük bir kablo, mikrofonu ve konuşma işlemcisini, kulağın dışında alıcının üzerinde konumlandırılan vericiye bağlar.
- Dahili bileşen, derinin altına kulağın hemen arkasında implante edilen bir alıcı ile birlikte iç kulağa derinlemesine implante edilen bir veya daha fazla elektrot dizisi içerir.

Bir mıknatıs iki ana parçayı birbirine bağlar.

İki bileşen, güçlü bir mıknatıs kullanılarak birleştirilir. Mikrofondan ve konuşma işlemcisinden toplanan ses alıcıya iletilir, alıcı onu elektrik darbelerine dönüştürür ve elektrotlara gönderir. Bu elektrotlar işitme sinirini uyardığında, beyin sesi işlemek için bir sinyal alır.

KAYNAKLAR

Video - animation about how the Cochlear Implant works. (Audio in English, subtitles in French, Rumanian, Turkish, Spanish, and English)

https://www.youtube.com/watch?v=LhSpb36_1s4

Video: Between Sound & Silence: How Technology is Changing Deafness (testimonies of deaf people) <https://www.youtube.com/watch?v=fY4G9mgHKQs>

KAYNAKÇA

- <https://hearingsense.com.au/hearing-process/>
- <https://www.britannica.com/science/ear/The-physiology-of-hearing>
- <https://www.uhac.ca/hearing-loss/signs-of-hearing-loss/>
- <https://uihc.org/health-topics/types-hearing-impairment>
- <https://www.cdc.gov/ncbddd/hearingloss/types.html>

- <https://www.healthyhearing.com/help/hearing-loss/types>
- <https://www.healthyhearing.com/report/50652-What-is-the-difference-between-hearing-aids-and-cochlear-implants>
- <https://www.hearingloss.org/hearing-help/technology/cochlear-implantable-devices/>
- <https://www.dukehealth.org/blog/hearing-aids-vs-cochlear-implants>
- <https://www.nidcd.nih.gov/sites/default/files/Documents/health/hearing/nidcd-hearing-aids.pdf>
- <https://formacionasunivep.com/ejpad/index.php/journal/article/view/47/46>

UNIT 2

İŞİTME ENGELİNİN PSİKOSOSYAL ETKİLERİ

İçerik

Giriş

2.1. İletişim hususları

2.2. Sosyal ve psikolojik yönler

2.3. Sağır veya işitme engelli insanların çeşitliliğiReferanslar

Amaçlar

- İşitme engelliliğinin genel anlamda içerdiği iletişimsel, sosyal ve psikolojik yansımaları bilmek.
- İşitme engelli öğrencilerdeki çeşitliliğin farkına varmak.

GİRİŞ

Yaşları 12 ile 18 arasında değişen işitme engelli öğrencilerin, işitme akranları gibi gençler olduğunu unutmamak gerekir. İşitme kaybı, bu kişilerin sadece bir başka özelliğidir. Her genç işitme kaybını farklı bir şekilde yaşar. Bu nedenle, bu öğrencilerle etkileşim sadece işitme eksikliklerine odaklanmamalıdır. Öğrenciler bir bütün olarak düşünülmelidir; sağırılık, insan çeşitliliğinin bir başka özelliğidir.

Sağırılığın% 80'e yakını doğumda mevcuttur ve sağır çocukların% 95'i anadili sözlü dil olan işiten ailelerde doğar. Bu durum, ebeveynlerin sağır çocuklarıyla iletişim kurma şeklini belirler. Aileler, çocuklarına güvenlik ve güven vermek için iletişimsel etkileşimleri doğru bir şekilde yönetmelidir.

Aileler, işitme engelli çocukları için en iyisinin ne olduğuna karar vermek için tüm alternatifler, iletişim seçenekleri ve eğitim modelleri hakkında bilgilendirilmelidir. Bu nedenle, ana dil seçimi, iletişimsel, bilişsel ve sosyal düzeyde, sağırılık ve işitme bozukluğu ve bunların çocuklarının gelişimindeki sonuçları hakkında eksiksiz bilgilere dayanarak karar vermesi gereken ailelerin bir hakkıdır. Her zaman, çocuklarının herhangi bir işiten kişi gibi kişisel bir özerkliğe ulaşabileceği dikkate alınmalıdır.

Bu nedenle, işitme engelli öğrencilerin heterojenliği vurgulanmalıdır çünkü bu öğrenciler aynı özellikleri ve becerileri paylaşmayabilir veya aynı tanıdık veya sosyal çevreyi paylaşmayabilir. Sonuç olarak, tüm öğrenciler aynı eğitim desteğine ihtiyaç duymayabilir.

Bu nedenle, sağırılığı olan öğrencilere gitmeden önce basamaklılardan veya önceki yargılardan kaçınmak gerekir. Bireysel özelliklerin bilgisi, öğretmenlere nasıl iletişim kuracakları ve öğrencilerine eğitim ortamında nasıl yardım edecekleri hakkında bilgi verecektir.

İletişim yolunu seçme özgürlüğü ilkesi, işitme engelli grupların heterojenliğini anlamak için gereklidir.

2.1. İLETİŞİM HUSUSLARI

İletişim kurmak, başkalarını ifade etmemiz ve anlamamız için bir fırsat paylaşmaktır.

İletişim ve dil, benzer kavramlar olarak karıştırılamaz. Dil, insan iletişiminin temel aracı olarak kabul edilir; işitsel-sözel bir ortamdır, ancak iletişim, insanlar arasındaki diğer ilişki yollarını (jestsel, onbaşı, resimsel ...) içeren çok daha geniş bir terimdir.

Çocuklar tarafından bir dilin inşası, dilin kullanılmasından önceki önceki iletişimsel alışverişlerin anlaşılmasından kaynaklanmaktadır. Dili yapılandıran çoklu dil kodlarının varlığı, iletişim ve dil arasındaki farkı yaratan şeydir (Torres, 1995).

Dil, bilginin iletilmesi, akranlar arasında iletişim ve bilgiye erişim için gerekli bir araçtır.

Dil edinimi, sosyal etkileşimler yoluyla ortaya çıkar ve büyür, ancak bunun için iki yeterlilik gereklidir:

- ☐ Dilsel yeterlilik: bir dilin biçimsel yönleri hakkında bilgi (fonetik, morfoloji, sözdizimi, sözlük)
- ☐ İletişimsel yeterlilik: bir mesaj oluşturmak için sözlü ve sözlü olmayan kaynaklar aracılığıyla bir muhatapla etkileşim kurma yeteneği.

Bilişsel ilerleme ile birlikte dil gelişimi, işiten çocuğun gerçeklik bilgisi ve okuduğunu anlama ve yazılı anlatım için gerekli olan soyutlama ve kavramsallaştırma süreçlerine erişmesine izin verir (Villalba. FIAPAS 2004).

Kalan işitme duyusu konuşmayı anlamalarına izin vermeyen derin sağırılığı olan çocuklar, sözlü dilin tüm gramer ve sözdizimsel öğelerini algılamada ciddi sorunlar yaşarlar. Çocuklar, anlamsal ağırlığı olan bilinen ve sık kullanılan sözcükler hakkında bilgi tutabilirler (özler, fiiller ve sıfatlar). Bununla birlikte, edatlar, bağlaçlar, zarflar, fiil formları, düzensiz fiiller veya tek heceli tanımlamaları daha zordur. Bu, mesajın sıkıştırılmasında bir müdahaleye neden olur (Villalba, FIAPAS 2004). Bu nedenle, sözdizimsel ve gramer yönlerini öğrenmeyi 12-13 yaşından önce tekrarlamak ve pekiştirmek çok önemlidir. Bununla birlikte, sözcüksel öğrenme için kritik bir dönem yoktur.

Bu öğrencilerin dil gelişiminde ayrıntılı özellikler oluşturmak zordur, çünkü aşağıdaki faktörler iletişimsel gelişimlerini belirler ve işitme kaybı olan öğrencilerin heterojenliğine yol açar:

- İşitme kaybının başlangıç yaşı (dil öncesi, dil sonrası)
- İşitme kaybı teşhisinde yaş
- Tek taraflı veya iki taraflı işitme kaybı
- Sağırılık türü ve artık işitme
- İşitme cihazı türü (işitme cihazları, koklear implant)
- İşitme cihazı yokluğu
- Erken Bakım modalitesine katılım
- İşitsel-sözlü terapiler / Konuşma terapisi rehabilitasyonu
- Ana dil (sözlü dil, işaret dili, iki dillilik)
- Duyan veya sağır ebeveynler
- Aile katılımı
- Eğitim yöntemi

Bu yönlerden bazıları, sözlü dilin algılanmasını ve anlaşılmasını değiştirecektir:

- ☐ İşitsel ayrımcılıktaki hatalar
- ☐ Düşük işitsel hafıza
- ☐ Algılama ve fonetik ayrımcılıkta zorluk
- ☐ Sözlük anlamında edebiyat (anlamsal referansların yokluğu)
- ☐ Bazı set cümleleri, esnek ifadeleri, deyişleri, şakaları anlamada güçlük
- ☐ Bazı biçimsel kaynakları (metaforlar) anlamada güçlük

Bazı araştırmalar, işitme engelli öğrencilerin dil yeterliliğini analiz etmiş ve sözlü ifadelerde bazı sık problemler ortaya çıkarmıştır:

- Tonlama ve ritim olmadan seslendirme
- Bazı ses birimleri ile ilgili hatalar
- Fiil kipi hataları (yardımcı fiillerin ihmal edilmesi, sözlü zamanların yanlış kullanımı veya pasif ses)
- Edatların, bağlaçların, zarfların, belirleyicilerin ihmal edilmesi
- İşitme akranlarına göre daha az kelime haznesi
- Dilbilgisel uyum hataları
- Açıklayıcı, aktif ve kısa cümlelere eğilim
- Karmaşık cümlelerde yapılan hatalar

İletişimsel bir eylemde, iletişimin temel öğeleri verici, alıcı, mesaj, kanal, kod ve bağlamdır. Verici ve alıcı aynı dil kodunu (sözlü dil veya işaret dili) paylaşmadığında, mesaj eksik veya kısmi olabilir ve bu, aynı bağlam paylaşılsa bile iletişimsel eylemi ciddi şekilde etkiler.

Ana dili işaret dili olan ve sözlü becerileri yetersiz olan öğrenciler, işaret dilini bilmiyorlarsa veya tercümandan yardım almamışlarsa, işiten kişilerle etkileşimde sorun yaşayabilirler. Sonuç olarak, genellikle yazılı veya görsel yardımlarda birbirlerini desteklemek zorunda kalırlar, bu da bir iletişimsizlik durumuna neden olabilir. Sağır çocukların yaklaşık % 97'sinin ana dili sözlü dil olan işitme ebeveynleri vardır. Bu, işaret dilinin doğal dil olarak edinilmesini zorlaştırır, çünkü ebeveynler onu öğrenebilir, ancak her iki dilde aynı becerilere sahip olamazlar. Bu, öğrenme için gerekli dış destek olmalı ve çocuk bunu daha sonra yaşamda öğrenmelidir.

Bu eğitim modelini seçenler için iki dilli eğitimin (sözlü ve işaret dilleri) birçok ülkede düzenlenmiş model olmadığını bilmek önemlidir. Ancak bazı eğitim merkezlerinde işitme engelli öğrencilerin değişkenliğine göre iki dilli programlar bulunmaktadır. İki dilli olabilmek için çocukların her iki dilde de ifade ve anlama düzeyinde beceri ve yetkinliklere sahip olması gerekir.

Anlamayı kolaylaştırmak için ve basitleştirme riski altında, bazı dilbilimsel profiller, her birinin kişisel özellikleri dikkate alınarak, iletişimsel modele göre ayırt edilebilir:

- 1) İşlevsel işitmeye sahip ve sözlü dilde iletişim kuran işitme cihazı olan öğrenciler
- 2) İşitme cihazı olan, kullanılabilir işitme kalıntıları olan ve bazı zorluklarla sözlü dilde iletişim kuran öğrenciler
- 3) Sözlü dilde ve işaret dilinde iletişim kuran işitme cihazı olan öğrenciler (iki dilli)
- 4) İşitme cihazı olmayan, işaret dili ile iletişim kuran ve sözlü becerileri zayıf öğrenciler.

İşitme engelli öğrencilerin değişkenliği, ortak iletişimsel ve dilbilimsel yönleri tanımlamayı zorlaştırır.

Öğrenme sürecindeki çıkarımlar

Bir dilin kullanımı beş beceride gözlemlenir:

- Sözlü Anlatım
- Sözlü anlama
- Yazılı ifade
- Yazılı anlama
- Etkileşim

Okumayı edinme, insan için konuşmayı öğrenmek gibi doğal bir aktivite değildir. Okumayı öğrenmek, farklı beyin alanlarının müdahale ettiği ve resmi ve düzenlenmiş eğitim gerektiren bir süreçtir. İşiten bir çocuk okumaya eriştiğinde, daha önce sözlü dille temas halindedir ve ifade ve anlama için gerekli temel dil becerilerine sahiptir.

Okumak, bilgiye özerk bir şekilde erişime izin veren bir araçtır.

İşitme engelli öğrencilerin okumayı kazanmada yaşadıkları zorluklar kodlama okuma sürecinde değil, okuduğunu anlamada görülmektedir. Neyin okunduğunu anlamamak, bilgiye erişimi doğrudan etkiler ve bu da sonraki tüm öğrenme sürecini etkiler.

Bu öğrencilerin okuduğunu anlamada sahip olduğu nedenlerden bazıları şunlardır:

- Fonolojik, sözdizimsel ve gramer düzeylerinde sözlü dilde çok az yeterlilik.
- Okumaya yönelik motivasyon eksikliği: anlamadan okumak hayal kırıklığı yaratır.
- Deneyim eksikliği, bilgi eksikliği veya yetersiz kelime dağarcığı nedeniyle okunanların içeriğine ilişkin yetersiz referanslar.
- Öğrencinin dil ve iletişim becerilerine uygun olmayan okuma-yazma yöntemleri.

Okuma ve yazma becerileri, müfredat öğrenme sürecini değişen derecelerde etkileyecektir. Bu nedenle, dilbilimsel ve iletişimsel becerilerini kendiliğinden oluşan etkileşimlerine entegre eden sağır öğrenciler, okuma ve yazma öğrenme ve edinme sürecinde daha iyi bir akademik prognoza sahip olabilirler.

2.2. SOSYAL VE PSİKOLOJİ YÖNLERİ

Bir işitme kaybıyla nasıl yaşanacağı büyük ölçüde ne zaman ortaya çıktığına, ne tür işitme kaybının olduğuna ve işitme kaybının bilişsel, psikik ve sosyal gelişimi nasıl etkilediğine bağlı olacaktır. Zor işitme kaybı, çocukluk, ergenlik, olgunluk veya yaşlılık işitme kaybı ile aynı öneme sahip değildir.

Nörosensoriyel, iki taraflı, şiddetli veya şiddetli ve prelingual işitme kaybı olan öğrenciler, eğitici ve sosyal etkileşimlerde daha fazla zorluk bulabilir. Bununla birlikte, erken teşhis, erken müdahale, uygun işitme cihazı uyarlamaları, konuşma terapisi, odyolojik ve iletişimsel özelliklerine uyarlanmış olanlar için daha iyi beklentiler mevcuttur.

İlk sosyalleşme özü olarak aile, işitme bozukluğunun görünürlüğüne bir yol açmak için büyük önem taşımaktadır. İşitme kaybının kabulü, duygulanım, iletişim araçları ve profesyoneller ve öğretmenlerle işbirliği, ailenin katılımına ve işitme engelli çocuklarının sosyal içermesini, benlik saygısını ve benlik kavramını geliştirmesine izin verir.

İşitme engelli öğrencilerin çoğu, genel eğitim merkezlerinde eğitim görmektedir, ancak düşük bir yüzdesi, diğer ilgili engelliler nedeniyle özel eğitim merkezlerine kayıtlıdır. Bu, optimal ve erişilebilir iletişim koşulları mevcutsa, sağır insanların topluma yüksek oranda entegrasyona sahip olduklarına dair küresel bir vizyon verir.

Sağır veya işitme engelli öğrenciler, destek ve sosyal içermenin bir parçası olarak sınıf gruplarının (akranları ve öğretmenleri) eğitim bağlamında motivasyonlarını geliştirmeye yatkın olduğunu algıladıklarında. Gruplar arasında pozitif ve iletişimsel bir ilişki, öğrencilerin işitme kayıplarının getirdiği ek zorluklara rağmen, işitme kaybını öğrenmeye sevk eden sosyal hedefleri destekler.

Sosyal hususlar

Sağırılık veya işitme kaybı, klinik açıdan tedavi edilmesi ve rehabilite edilmesi gereken bir engel olarak düşünülebilir. Bununla birlikte, sosyal açıdan işitme kaybı, bazı bağlamlarda sınırlı bir kapasite olabilir. Diğer bir deyişle, yeterli, makul düzenlemeler olmadığında, işitme kaybı daha güçsüzdür. Bazı örnekler:

- Eğitim bağlamında, sağır bir öğrenci, sözlü iletişimi (altyazılı sesli rehber, manyetik döngü) veya işaret dilini (işaret kılavuzu veya işaret dili tercümanı) destekleyecek kaynakların bulunduğu okulunun tamamlayıcı bir faaliyeti olarak bir sergiye katılırsa mevcutsa, işitme kaybı bu aktiviteye katılmak için yüksek bir sınırlama değildir.
- Kültürel bağlamda sağır genç sinemaya gitmek isterse ve film altyazılıysa ve oda manyetik bir döngü ile donatılmışsa, tıpkı işiten kişi gibi kültürel bir aktivitenin tadını çıkarabilecektir.

İşitmedikleri için kendilerini "engelli" olarak görmeyen sağırların bir kısmı vardır, kullandıkları nedenlerden bazıları şunlardır:

"İşitme engeli bir hastalık değildir"

"İşitme engeli bir işlev bozukluğu değildir"

"İşitme engeli beni aciz yapmaz"

"İşitme engeli beni normal bir yaşam sürmekten alıkoymuyor"

Buna ek olarak, sağırlığın farklılaştırıcı bir özellik olduğuna dair psiko-sosyal bir mantık vardır. Sağırların sadece iletişim aracı olarak değil, aynı zamanda özel bir sosyal kimlik olarak bir işaret dilini paylaştıkları "sağır topluluk" adlı bir sosyal gruba ait olma duygusu geliştirmek. İşitme engeli, sosyal ve dilsel bir özellik olarak kabul edilir.

Bununla birlikte, işitme kaybı olan çoğu insanın bu "sağır topluluğun" bir parçası hissetmediği unutulmamalıdır. Bu nedenle, işitmemek için eşit bir toplulukta işitme kaybı olan tüm insanların sınıflandırılmasından kaçınmak gerekir.

"İşitmeyen topluluğun" bir parçası olmayı (ya da olmamayı) seçme özgürlüğüne saygı duymak, işitme kaybı popülasyonundaki çeşitliliği kabul etmek için esastır.

İşitme kaybı olan kişilerin karşılaşması gereken sorunlar görünmezlik ve yanlış anlamadır. İşitme engeli görsel olarak algılanmadığından, belirli sosyal bağlamlarda, işitme engelli kişiler, sadece iletişim eksikliği nedeniyle kötü niyetli, sosyal olmayan, saldırgan veya beceriksiz olmakla eleştirilir.

Ayrıca, işitme cihazı kullanan bir kişinin, gözlük takan ve iyi görebilen kişiye benzer şekilde işiten kişiler haline geldiğine inanmak da sık rastlanan bir durumdur. Ancak bu, ciddi veya derin işitme kaybı olan kişilerin gerçeği değildir.

Nörolojik İşitme engeli tedavi edilemez.

Erişilebilir olması ve iletişimi kolaylaştırması için ortama ihtiyaçları vardır. Örneğin, gürültülü bir ortamda işitme cihazı olan bir öğrenci veya bir konuşmada konuşma sıralarına saygı duyulmuyorsa, sıkılmaya, ilgisizliğe, öfkeye veya izolasyona neden olan konuşma dizisini kaybedebilir.

Öte yandan, işaret dili kullanan bir öğrenci, düşük ışık veya dudakları okumadaki engellerden dolayı tercümanı düzgün göremiyorsa, herhangi bir faaliyet veya olaya katılım karmaşık hale gelecektir.

Psikolojik etkiler

İşitme engeli olan öğrencilerin psikolojik gelişimine odaklanan çok fazla çalışma bulunmamaktadır. Bazı nedenler şunlar olabilir:

- İşitmeyen veya işitme engelli kişilerin heterojenliği, standart testlerin yapılmasına izin vermez,
- Dil veya iletişim becerileri zayıf kişiler için sesli sözlü psikolojik testlerin zorluğu,
- kişisel gelişimi etkileyen çok sayıda değişken.

Bu nedenle, ortak bir psikolojik profili açıklayabilecek belirli özellikleri belirlemek karmaşıktır. İşitme bozukluğuna sahip olmak, genel bir psikolojik profile neden olmaz.

İşitme engelli ergenlerde yürütücü işlevlerle ilgili çalışmalar bulunmaktadır. Yönetici işlevler, aşağıdakilere izin veren bilişsel yeteneklerdir:

- davranışın kendi kendini düzenlemesi,
- bilişsel esneklik,
- planlama ve organizasyon,
- görev izleme,
- karar verme,
- çalışan bellek

Bu çalışmalar, İşitmeyen ergenlerin yürütücü işlevler görevlerindeki düşük performansının genellikle işitme bozukluğundan değil, bu konuda deneyim eksikliğinden kaynaklandığı sonucuna varmıştır. Bu, eğitim müdahalesinin her zaman öğrenme sürecini destekleyen idari görevler geliştirmek için gerekli fırsatları sağlamadığının altını çizmektedir (Corral, 2016).

Çevresindeki insanlarla (aile, akranlar, öğretmenler) etkileşimler, çocuğun duygusal gelişimi ve psikolojik gelişimi için belirleyici olacak ve topluma özerk ve bağımsız bir şekilde dahil olacaktır.

Herhangi bir psikolojik profil oluşturulmamış olmasına rağmen, işitme kaybı olan bazı öğrencilerde izolasyon, güvensizlik, dikkat eksikliği, olgunlaşmamışlık, hayal kırıklığı, sinirlilik gibi bazı yaygın psikolojik belirtiler gözlemlenebilir.

- En yakın çevreleriyle (aile, arkadaşlar, meslektaşlar) iletişimdeki eksiklikler, aynı iletişim kanalı ve kod paylaşılmazsa öğrenciyi etkiler, yalnızlık ve izolasyon duyguları oluşturur.
- Ebeveynin aşırı koruması, genellikle ebeveyn kontrolüyle yüzleşmek zorunda olan ergenin özerkliğini ve bağımsızlığını ve ebeveynlerin çocuklarının sözde savunmasızlığından korkmasını azaltır.
- İşitme cihazı takmak, ifade hataları veya işaret dili kullanmak, işitme akranlarının geri kalanından farklı olduklarını fark eder. Görüntünün bir ifade biçimi olduğu ergen toplumunda bu, işitme sorunları olan bazı öğrencilerin kendilerini belirgin veya izole hissetmelerine neden olabilir.

- Yetersiz akademik sonuçlar, çabaları bazen notlarla telafi edilmediğinden, öğrencilerin belirsizliğine İşitme engelliler katkıda bulunur.
- Görsel yönlerde sürekli dikkat, dikkatin aşırı çaba göstermesi nedeniyle öğrencinin ilgisini kaybetmesine yol açan diğer bilgi kanallarına olan dikkati engeller. Bazen durumu anlamadıkları için olanlara olan ilgilerini kaybederler.
- Bilgi ve iletişime erişim eksikliği, bilgiye erişimde bir kayıp anlamına gelir ve bu da deneyim eksikliğinden dolayı bazı yönlerden psikolojik olgunluğu sınırlandırabilir.
- Anlamama ya da anlaşılama konusunda hayal kırıklığı, duygusal dışavurumculuğu sözlü olmayan iletişimlerinde ve öfkeli tepkilerde belirgin olan sinirlilik durumları yaratabilir.

İşitme kaybına ve grup sınıflarındaki entegrasyon derecesine bağlı olarak, işitme kaybı İşitmeyen öğrencileri akranlarıyla sosyal ilişkilerinde etkileyecektir. Etkileşimlerin psikolojik, duygusal ve bilişsel gelişimde hayati öneme sahip olduğu bir aşamada, belirsizliklerine yardım etmenin ve çözümlerin bir yolunu bulmak ve aynı zamanda onların sınırlarını değil, güvenlerini, yeteneklerini teşvik etmek için gereklidir. Bu, İşitmeyenliği olan öğrencilerin, dünyanın farklı bir vizyonuna katkıda bulunabilecek başka herhangi bir üye olarak grup sınıfının dinamiklerine katılmalarına izin verecektir.

İşitme bozukluğuna sahip olmak, genel bir psikolojik profil belirlemez

Diğer çıkarımlar

İşitme eksikliği diğer tür bozukluklarla ilişkilendirildiğinde: nörolojik, bilişsel, gelişimsel, davranışsal, dikkat, öğretme ve öğrenme süreci değişir.

Bu nedenle, İşitmeyenliğin diğer bozukluklarla birleştiğinde ortaya çıkabilecek olası değişiklikleri belirlemek için çok ayrıntılı bir tanı ve pedagojik inceleme yapılması gerekmektedir. Kaynakları, yöntemleri ve prosedürleri öğrencinin bireyselliğine göre planlamak ve ayarlamak, öğrencinin kişisel yeteneklerini ve becerilerini vurgulayarak eğitim müdahalesini geliştirecektir.

İşitme engelli ve diğer ilişkili bozuklukları olan öğrencileri desteklemek için iletişimsel, bilişsel, psikolojik ve sosyal gelişimlerini etkileyen benzersiz yöntemler yoktur. Eğitim rehberliği uzmanları, bu öğrencilerin iletişimini ve eğitimini iyileştirmek için en cesaret verici buldukları metodolojik, prosedürel ve kaynak ayarlamalarını yapmak zorunda kalacaklar.

Herhangi bir müdahaleden önce, ilk adım, öğretmen ve öğrenci arasında uygun bir etkileşime izin veren bir iletişim kanalı ve kodu oluşturmaktır.

Okuma becerisi zayıf olan bazı öğrenciler için, anlama okumasının erişimini ve dolayısıyla bilgi ve bilgiye erişimini iyileştirmek için Kolay Okuma parametrelerine sahip yararlı kitaplar veya belgeler olabilir.

Kolay okuma belgeleri için uluslararası logo

2.3. İŞİTME ENGELLİ KİŞİLERİN ÇEŞİTLİLİĞİ

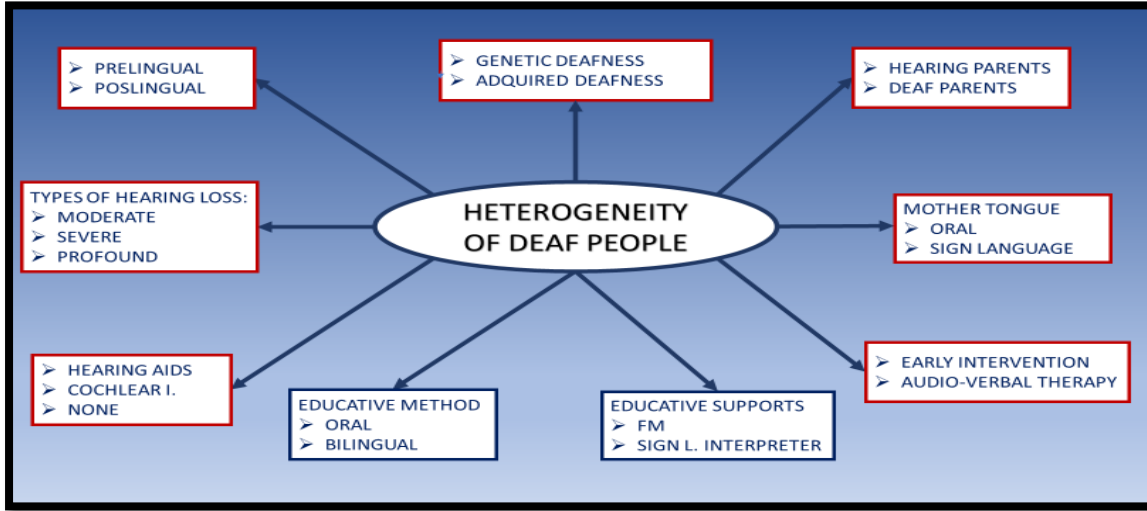
Muazzam bir sosyal ve iletişimsel değişkenlik, İşitmeyen veya işitme güçlüğü çeken insanlar grubunu karakterize eder. Sözlü dili veya iki dilliliği (sözlü dil ve işaret dili) hedeflemesine bakılmaksızın, eğitim uygulamalarının çeşitlendirilmesinde (Plaza-Pust, 2019) yansıyan dil profillerinin giderek artan bir heterojenliği vardır.

Bu nedenle, İşitmeyenliği olan tüm öğrencilerin benzer bir tanıdık, eğitici ve sosyal bağlamı paylaştığı varsayılmamalıdır; veya etkileşimlerinin bireysel düzeyde benzer bilişsel ve sosyal deneyimlere katkıda bulunabileceğini.

İşitme engeli nedeniyle, hiçbir öğrenci İşitmeyen kimliğinin veya İşitmeyen kültürünün bir parçası olarak tanınmamalıdır. İşitme kaybı, tüm insanların, mutlaka paylaşılması gereken bir kültür ve değerlerle farklılaşmış bir topluluğun parçası olmasını gerektirmez. İşitme kaybına veya İşitmeyenliğe sahip olmak, işaret dilinde iletişim kurmak zorunda değildir. İşaret dilinin kullanılması kişisel bir tercihtir ve reşit olmayanlar söz konusu olduğunda, bu seçim eğitimlerinden doğrudan sorumlu olan ebeveynlerine aittir.

Burada defalarca bahsedildiği gibi, İşitmeyen olan bir kişinin gelişimini etkileyecek birçok değişken vardır. Tüm bu faktörlerin birleşimi, işitme engelli öğrencilerin genel gelişimi

üzerinde doğrudan bir etkiye sahiptir. Bu nedenle, bazı standart iletişimsel ve sosyal profiller belirlemek mümkündür, ancak İşitmeyen veya işitme engelli tüm öğrenciler için ortak olan psikolojik profilleri tanımlamak karmaşıktır.

* İşitme kaybı olan kişilerin değişkenliğini açıklayan çeşitli faktörler dikkate alınmalıdır.

KAYNAKLAR

*Video (subtitled English): Navigating deafness in a hearing world | Rachel Kolb

<https://www.youtube.com/watch?app=desktop&v=uKKpjuPd6Xo>

*Video (subtitled English, Spanish Turkish) I'm deaf, but we can still talk

https://www.youtube.com/watch?app=desktop&v=M3f_mENOQaE

*Okumalar:

- Peñacoba et al. (2020)-Emotional Functioning, Positive Relationships, and language use in deaf adults <https://academic.oup.com/jdsde/article/25/1/22/5669887>
- Eichengreen (2020)-Relationships Among Deaf/Hard-of-Hearing Siblings <https://academic.oup.com/jdsde/article/25/1/43/5673275?login=true>
- A guide to preparing easy read information <https://www.iaslt.ie/documents/public-information/Alternative%20and%20Supported%20Communication/Make-it-Easy-December-2011.pdf>

KAYNAKÇA

- Torres Santiago (Coord.) (1995) *Deficiencia auditiva. Aspectos Psicoevolutivos y educativos*. Ediciones Aljibe. Málaga.
- FIAPAS (Jáduenes et alt.) (2004) *Manual Básico de Formación Especializada sobre Discapacidad Auditiva*. Madrid, FIAPAS.
- Blakemore et Frith (2005) *The learning brain*. Editorial Ariel, Oxford.
- Trinidad, G y Jáduenes, C. (coord.) (2011): *Sordera infantil. Del diagnóstico precoz a la inclusión educativa*. Madrid. FIAPAS
- Mora, Francisco (2013): *Neuroeducación*. Madrid. Ed. Alianza
- FIAPAS (Jáduenes, C. dir.) (2019): *Estudio Sociológico FIAPAS. Situación socioeducativa de las personas con sordera en España (2017/2018)* (2ª ed.). Madrid: Confederación Española de Familias de Personas Sordas - FIAPAS (2020) <https://bibliotecafiapas.es/publicacion/estudio-sociologico-fiapas-situacion-socioeducativa-de-las-personas-con-sordera-en-espana-2017-2018/>
- Martín Blanco, J. (Coord.) (2011) *La percepción de las personas sordas sobre la lectura: una mirada a la adolescencia*. Fundación CNES. https://www.cnse.es/media/k2/attachments/estudio_percepcion_lectura.pdf
- Bridget Shield (2019) *Evaluation of the social and economic costs of hearing impairment*. Hear-It AISBL. Belgium <https://www.hear-it.org/sites/ReportHearingLossNumbersandCosts.pdf>
- Corral, M.P. y Rubiales J. *Funcionamiento ejecutivo en adolescentes con discapacidad auditiva: Flexibilidad cognitiva y Organización y planificación*. Revista Neuropsicología Latinoamericana. Vol. 8 No. 3. 2016, 33-41 <https://www.redalyc.org/pdf/4395/439549538004.pdf>
- Web CESyA: [documentos-elaborar-textos-de-lectura-facil.pdf](#)
- <http://www.rinace.net/rlei/numeros/vol3-num1.html>
- <https://formacionasunivep.com/ejpad/index.php/journal/article/view/47/46>

ÜNİTE 3.

BİLGİ VE İLETİŞİMDE ERİŞİM

İÇERİK

GİRİŞ

3.1. Sözlü İletişim

3.2. İşaret Dili

3.3. İşitme Engelliler İçin Evrensel Erişilebilirlik

3.4. İletişimsel Erişilebilirlik İçin Teknik Kaynaklar

3.4.1. Manyetik Döngüler

3.4.2. FM sistemi

3.4.3. Betimleyici Altyazılar ve Normal Altyazılar

3.5. Yeni teknolojiler

Kaynakça

Hedef

- İşitme engelli öğrencilerin iyi bir etkileşimde bulunmak için, işitme engelli kişilerin ne tür bir iletişim kullandıklarının farkında olmak.
- İşitme engelli öğrencilerin dikkatli bir şekilde bilgiye erişilebilirliğini garanti altına almak için hangi materyallerin, insani ve teknik kaynakların var olduğunu öğrenmek.

Giriş

"İnsanoğlunun iletişim ihtiyacı resmileşmiş herhangi bir dilden öncedir." (Torres, 1995)

Toplum çoğunlukla işitme engellilerden oluşur, bu nedenle hiç duymayan veya işitme engelli kişilerin günlük olarak karşılaştıkları iletişim sorunları nüfusun büyük kısmı için görünmezdir. Engellilerin Haklarına Dair Sözleşme (CRPD) (2008), erişilebilirlik, bireysel özerklik, topluma dahil olma ve fırsat eşitliği gibi birçok yol gösterici ilke tarafından yönlendirilmektedir.

Fırsat eşitliği hakkının toplumun her alanında gerçekleştirilebilmesi için işitme sorunları olan kişilerin tartışılmaz bir hak olarak iletişime ve bilgiye erişiminin olması esastır. Çevreyle ilişkilerinde her gün uğraşmaları gereken, özerkliklerini ve işiten insanlarla eşit şartlarda topluma dahil olmalarını ciddi şekilde engelleyen birçok iletişim engeli vardır.

Sözleşme, *makul düzenlemeleri "engelli kişilere diğerleriyle eşit şekilde tüm insan haklarından ve temel özgürlüklerden yararlanmalarını veya kullanmalarını sağlamak için belirli bir durumda gerekli olduğunda gerekli ve uygun değişiklikler ve uyarlamalar"* olarak tanımlamaktadır.

İletişim ve bilgede erişilebilirlik, hiç duymayan veya işitme engelli kişiler için çok önemlidir. Dil, en geniş tanımıyla ana iletişim aracıdır. Bir dil bilgisi, ne olursa olsun, kişisel etkileşimlere, bilginin aktarılmasına ve dolayısıyla bilgiye erişime, kalkınmanın temel direklerine, bireysel özerkliğe ve topluma dahil olmaya olanak tanır.

Böylece, bilgi ve iletişimin erişilebilir olması için geliştirilen ve uygulamaya konulan tüm makul ayarlamalar, kişinin çevre ile ilişkisine tam olarak dahil edilmesini garanti eder.

İşitme kaybı olan öğrenciler için, okuma ve yazma becerilerini ülkelerinin resmi dilinde öğrenmenin bir öğrenci hakkı olduğunu göz önünde bulundurarak, ana dillerine uyarlanmış aracı eğitim diliyle kendilerini bilmeleri, anlamaları ve ifade edebilmeleri gerekir.

Eğitim desteğine özel bir ihtiyaç duyan öğrencilerin okullaşması, dahil etme ve katılım, kalite, eşitlik, ayrımcılık yapmama ve eğitim sistemine erişim ve kalıcılıkta etkili eşitlik ve tüm öğrenciler için evrensel erişilebilirlik ilkelerine göre yönetilmelidir, buna ihtiyaç duyduğu kaynaklarla da bakılmalıdır (FIAPAS 2020).

Kapsayıcı bir eğitim, her durumda uygun kaynakların uyarlanması ve uygulanması açısından makul ayarlamalar yapmak için, İşitme Engelliliği veya işitme kaybı olan öğrencilerin sahip olduğu farklı iletişim biçimleri ve bilgilere erişim hakkındaki önceki bilgilerden başlamalıdır. Ailedeki ana dile ve aracı eğitim diline bağlı olarak, kaynaklar öğretim faaliyetinin bazı anlarında paylaşılacak veya bireysel olacaktır.

ERİŞİLEBİLİR BİR ORTAM ERİŞİLEMİYEN BİR ORTAMI DEVRE DIŞI BIRAKIR

*Okuma:

"Öğrenme için Evrensel Tasarım Hakkında Bilmeniz Gerekenler"
<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1370351>

İşitme engelliler için uluslararası logo

3.1. SÖZLÜ İLETİŞİM

Herhangi bir kültürde, 6-7 yaşlarındaki çocuklar doğal olarak çevrelerinin diline hakimdir. Sözlü dil gelişimi işitme ve işitsel hafıza ile yakından bağlantılıdır. İşitsel serebral korteksi içeren sözel kavrayış, konuşma seslerinin algılanmasına ve edinilmiş dilsel yetkinlik performansına bağlıdır (Torres, 1995).

Biyoloji, nörolingüistik ve nöropsikoloji, dil ediniminde yer alan beyin süreçlerini inceleyerek, sözlü dil edinimi için kritik veya hassas dönemler olduğunu belirlemiştir. İnsan konuşması doğuştan gelişmez, ancak konuşma potansiyeli mevcut olsa da sadece belirli bir dönemde konuşmayı öğrenerek bu potansiyeli gerçeğe dönüştürür (Mora 2013).

Beyin esnekliği, beynin yapısını ve işlevini değiştirme yeteneği olarak tanımlanabilir. Sözlü dil edinimi için özel dönem, sinirsel esneklik sayesinde dil öğreniminin daha istikrarlı ve dinamik olduğu çocuk gelişiminin ilk yıllarıdır. Bu nedenle fizyolojik gelişimi daha kısa olan işitme sisteminin kritik döneminden yararlanmak için işitme cihazlarının (işitme cihazları veya Koklear implantlar) adaptasyonu çok erken yaşlarda önerilmektedir. Bu belirli beyin esnekliği döneminden sonra bir adaptasyon veya yerleştirme, sözlü dil kazanımının etkisiz olduğu anlamına gelmez, ancak çocuk için daha yavaş ve daha zor bir süreç olacaktır.

Sözlü dilin kazanılması ve geliştirilmesi için temel gereksinimler:

- Normal işitme (hafif kayıp)
- Şiddetli nörolojik işlev bozukluğu
- Normal sesletim ve eklemlenme organları
- Normal bilişsel düzey
- Yeterli psiko-duyuşsal evrim
- Sosyal ve iletişim deneyimleri

Sözlü dil ediniminde gerekli olan psikolojik süreçler şunlardır:

- Dikkat
- İşitsel, görsel ve dokunsal algı
- Taklit
- Bellek
- Motivasyon
- Duygu

Açıkçası, işitme engelli öğrenciler, işitme cihazı ile artık işitme mevcut olmadığında, temel işitsel algı ve işitsel hafızanın gereksinimlerinde ciddi sorunlar göstermektedir. Ayrıca, şiddetli ve derin işitme kaybı bilgiye işitsel erişimi engeller ve öğrenme süreciyle doğrudan ilişkili olan ardışık tüm psikolojik ve bilişsel yönleri (dikkat, duygu, hafıza, motivasyon, düşünme) müdahale edebilir.

A) Sözlü Dil ve İşitme Bozukluğu

İşitme engelli çocuklar, duyan çocuklar ile aynı bilişsel ve gelişimsel süreçleri izlerler. Bununla birlikte, sözlü dilin edinimi konuşma diline erişime, iletişimsel deneyimlere ve sözlü dil gelişimini doğrudan etkileyen bir dizi değişkene bağlıdır:

- İşitme kaybının ortaya çıkma yaşı (dil öncesi, dil sonrası)
- İşitme kaybının teşhis edildiği yaş.
- İşitme Engellilik ve işitme kalıntısı türü
- İşitme cihazlarının adaptasyonu
- İşitme cihazı türü (işitme cihazları, koklear implant)
- İşitme cihazlarının yokluğu
- Erken Bakım tarzına yardım
- İşitsel-Sözel Terapiler / Konuşma Terapisi Rehabilitasyonu
- Anadil (sözlü dil, işaret dili, iki dillilik)
- İşitme veya işitme engelli ebeveynler
- Aile katılımı
- Eğitim Metodu

Sözlü dil edinimi, işitme cihazlarının sağladığı işlevsel veya kalıntı işitmeden yararlanmak için, işitsel-sözel terapiler yoluyla, başlangıçta işitsel eğitime dayanmaktadır. Buna paralel olarak, bireysel bir konuşma terapisi programı geliştirilecektir. Bazen, işitme cihazlarının (FM, manyetik döngü) kullanımına elverişli teknik kaynaklara ek olarak, fonolojik yönü (Cue Speech) veya sözdizimi (Bimodal) açısından sözlü dili kolaylaştıran yöntemlere ihtiyaç duyulabilir.

Bununla birlikte, pratikte, farklı materyallerin ve metodolojik kaynaklarının bazı esnekliklerle kullanıldığı unutulmamalıdır; konuşma terapistleri ve uzman öğretmenler, yukarıda belirtilen değişkenlere bağlı olarak bunları her çocuk için kişiselleştirilmiş bir güzergahta birleştirebilir. Sözlü dil edinimi, işitme kaybı olan çocuklar ve aileleri için çaba gerektirir. İşitme cihazı takmak, işiten insanlarda olduğu gibi doğal sözlü dil edinimini garanti etmez.

Dilsel yönlerin (fonolojik, dilbilgisi, anlamsal veya metalinguistik) öğretilmesi ve öğrenilmesi ve ayrıca iletişimsel ve kapsamlı düzeylerde iletişimsel yönlerin de dahil olduğu, komple konuşma terapisi rehabilitasyon sürecinin eksiksiz bir süreç olması gerekir. Doğal bir yaklaşımla, çocuğun kontrollü durumlardan başlayarak günlük kurallara kadar dilsel ve iletişimsel kuralları soyutlaştırmasını, ayırt etmesini, sentezlemesini, kullanmasını ve entegre etmesini sağlamaktır. Amaç, sözlü konuşmanın öğrenci iletişiminin tamamlayıcı bir parçası (pragmatik) olmasıdır.

Bu amaçla ilk sosyalleşme ortamı olarak ailelerin rolü esastır. Sonuç olarak, bilgi sağlamak ve onları işitme engelli çocuk için iletişim becerileri konusunda eğitmek, sözlü dilin doğal olarak kazanılması açısından çok önemlidir. Aile, çocuklar için belirleyici olacak sosyal ve iletişimsel deneyimler sunar.

B) Sözlü iletişime erişim

İşitme engelli öğrencilerin sözlü iletişime erişimini sağlamak için mevcut metodolojilerin bazı hedefleri şunlardır:

- işitme kalıntısını optimize etmek
- İşitmede iyi bir şekilde ayırt edicilik sağlamak
- İşitmenin anlaşılabilirliğini arttırmak
- İşitsel belleği geliştirmek

- Seslendirme için nefes alış-verişini yeniden eğitmek
- Fonolojik yönlerin farkındalığını arttırmak (tonlama, ses, ton, melodi, ritim, telaffuz)
- Aynı eklemlenme noktasına sahip hecelerin ayırt edilmesi için dudak okumayı optimize etmek
- Sözlü içeriği genişletmek (etkileyici ve kapsamlı kelime dağarcığı)
- Kelimelerin anlamsal ilişkileri hakkında farkındalık yaratmak
- Sözlü söylemin gramer yönlerinin kazanılmasını sağlamak (fiil zamanları, edatlar, bağlaçlar, zamirler, nesnelerin ...)
- Sözlü söylemler ile gerçekliği temsil etmek
- Sözlü söylemin tutarlılığı ve uyumu
- Yazılı ifadenin tutarlılık ve uyumu
- Sözlü iletişimde motivasyon ve katılım
- Cümlelerin ve metinlerin farklı formatlarda kapsamlı okunması

C) Dudak okuma

Bazı işitme engelli veya işitme güçlüğü çekenler, konuşurken dudaklarının hareketlerini okuyarak karşıdakinin mesajının bilgilerini tamamlamak için kullanılan bir tekniktir. Bu şunları gerektirir:

- ✓ konuşmacının ağzını gözlemlemek için iyi görsel algı.
- ✓ teknik eğitim
- ✓ iyi bir okuma için hoparlörün doğru seslendirilmesi
- ✓ bağlam yoluyla okunamayan bilgilerin tamamlanması için zihinsel ikame.

Ancak, tüm İşitme Engelli öğrenciler bu tekniği geliştirmek için aynı yeteneğe sahip değildir. Aynı pozisyonda / p / / b / / m / , (örneğin: mama-papa, ağızda aynı görsel temsile sahip olacaktır) eklemlenen bazı harfler bir dizi zorluk içerir. Bir başka zorluk da yumuşak damakta eklemlenen gizli harflerdir / k / / g / / j / (örneğin: reçel-jambon, yakalanmış-sıcak...).

Bu nedenle, Cue Speech ve Bimodal sistem gibi sözlü dili pekiştirmek için başka tamamlayıcı sistemler geliştirilmiştir.

Sözlü dil yeterliliği, etkili okumaya erişimin ilk koşuludur. Metinleri anlamak iyi bir okul performansının temelidir [...] Sözlü dile erişim, okuduğunu öğrenme ve kullanma gibi daha yüksek bilişsel süreçlerin edinimi ve geliştirilmesi için çok önemlidir (FIAPAS, 2009).

***OKUMA:**

**İşitme Cihazı Kullanan İşitme ve İşitme Güçlüğü Çeken Çocuklar =*
<https://www.phonak.com/tr/tr/destek/children-and-parents/isitme-cihazi-kullanma/konusmayi-iyilestirme.html>

*Okuma: İşitme Engelliler Öğretmenleri ile Odyoloji ve Konuşma Bozuklukları Uzmanlarının İşitme Kayıplı Çocukların Eğitimi Hakkındaki Görüşleri
<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/264209>

Yazının sözdizimsel yapısı sözlü dilin yapısına dayandığı için sözlü dil okuma-yazma sürecinin girişidir.

3.2. İŞARET DİLİ

İşaret dili tüm işitme engelliler için evrensel değildir

Her ülke veya coğrafi-kültürel topluluk kendi işaret dilini geliştirir. Birçok ülke işaret dilini resmi bir dil olarak tanımıştır.

İşaret dili, işitme engelli kişiler, işitme-görme engelliler ve birtakım bozulmalar nedenleriyle sözlü dille kendisini ifade edemeyen insanlar tarafından kullanılan dildir.

İşaret dili, ellerin, yüz ifadesinin ve vücut dilinin kullanıldığı görsel ve mimiksel bir dildir. El hareketleri hassas bir yapılandırmayı, konumu ve hareketi izler.

Sözlü diller gibi, her dile özgü bir dilbilgisi, sözdizimsel bir yapı, kelime ve pragmatikten oluşur. Sonuç olarak, ifade ve anlayış açısından gerekli becerileri kazanmak için öğretme ve öğrenme süreci gereklidir. İşaret dili yapısı sözlü dile karşılık gelmez. İşaret dili yapısı sözlü dile uymuyor. Bunun yerine, anlamı olan (işaretler) ve anlamsız (keramalar) minimum birimlerden oluşur.

Sözlü Dil ve İşaret Dilinin Farkları

	Sözlü Dil	İşaret Dili
Kanal	Sesli-Sözlü	Jest-Görsel
Önemli	Kelime	İşaret
En Küçük Bileşeni	Ses birimi	Kerama
Üretimi	Doğrudan veya geçici	Eş Zamanlı

A) Daktilolojik Alfabe

Sözlü dilin alfabesinin (manuel alfabe) manuel temsilidir. Baskın el ile çene hizasında havada gerçekleştirilir. İşaret dili olduğu, ancak sözlü dil alfabesini temsil eden bir işaret dili aracı olduğu vurgulanmalıdır.

Kelimeleri hecelemek ve aşağıdakilerle iletişimi kolaylaştırmak için kullanılan bir araçtır:

- ☐ Yeni, bilinmeyen veya karmaşık bir kelime
- ☐ Bir kelimenin atanmış işareti yoktur veya
- ☐ Bir kişi ilk kez tanıtıldığında ve henüz işaretini almadığında

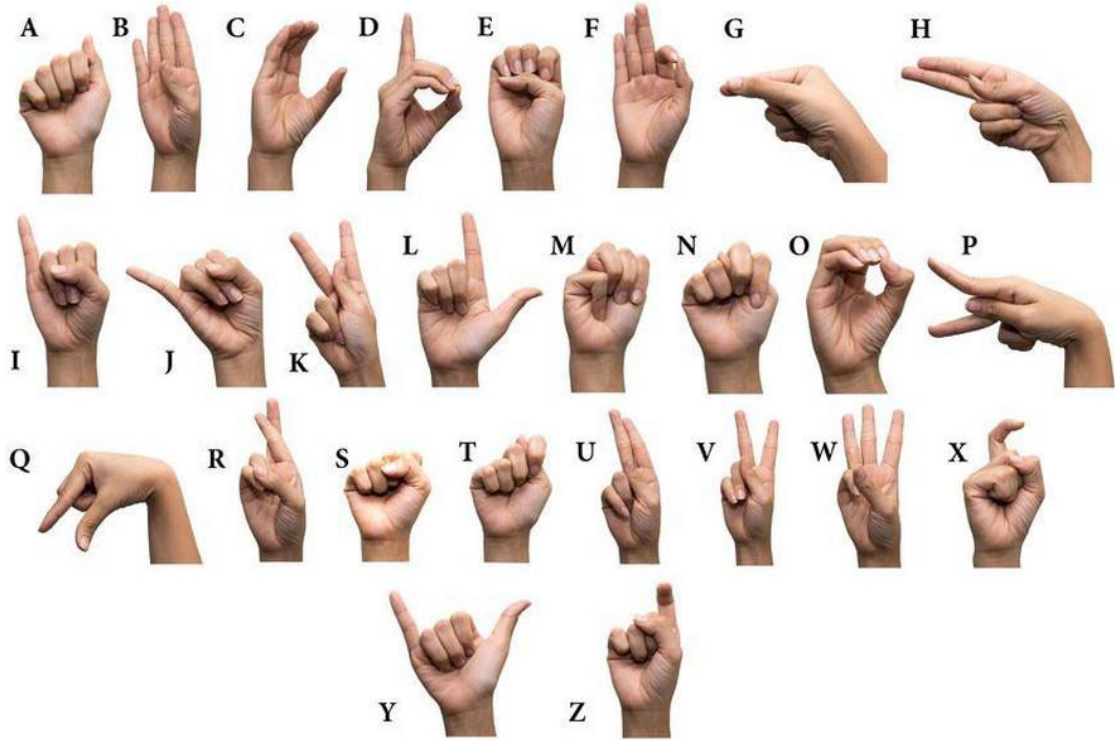
İşitme ve Görme engelli bir kişinin iletişim sistemi olmadığı sürece, bir konuşmayı harf harf heceleyerek sürdürmek imkansızdır, bu durumda İşitme ve Görme Engelli kişi manuel alfabeye desteklenecektir.

*Dünya çapında farklı dillere ait işaret dili ağı: <https://www.spreadthesign.com/en.gb/search/>

B) İşaretlerin parametreleri

İşaretler şöyle olabilir:

- a) İkonik: genellikle yaygın doğal jestlerden kaynaklanır, bu işaretlerin temsil ettikleri şeyle tanınır (ör. ben, yeme, uyku, içme, sayılar...)

ÇAĞIRMAK -i Birinin gelmesini kendisine yüksek sesle söylemek, seslenmek 	AFİYET OLSUN Bir şey yiyip içenlere "yarasın" anlamında söylenen iyi dilek sözü
Sağ el yüzün önünde, düz ve parmaklar birbirine bitişik, avuç içi kendimize bakacak şekildedir. Parmaklar avuç içine doğru kıvrılır.	Sağ el açık mide üzerinde daire çizer. Ardından sağ el avuç içi yukarı bakacak şekilde ileri hareket ettirilir.
ERİK isim, bitki bilimi Gülgillerden, beyaz çiçekli bir ağacın kabuğu ince, çeşitli renklerde, mayhoş veya tatlı, eti sulu, tek ve sert çekirdekli yemişi 	ŞAŞIRMAK nsz Herhangi bir durum karşısında şaşkınlık duymak, hayret etmek
Sağ el sağ yanak hizasındadır. İşaret parmağı ve başparmak birbirine değecek şekilde, açık parmaklar fotoğraftaki gibi sağ yanağa konur.	Her iki el iki yandan avuç içleri kendimize bakacak şekilde açılır.

- b) İsteğe Bağlı : İşitme engelli işaretçilerden oluşan bir topluluk tarafından oluşturulan, önceki bir ortak referanstan başlayan, ancak anlamları ile ilişkilendirilmesi zor olan işaretler

İşaretler, yürütülürken bir dizi parametreyi takip etmelidir.

- El şekli: bir işaret yaparken elin şekli.
- Avuç İçi Yönlendirme : İşaret diline göre avuç içinin yönü
- Eklemlenme yeri veya yeri: işaretin vücutta (baş, omuz, göğüs) yapıldığı yer veya yükseklik, dikey kullanılabilir alan kalçadan başın üstüne ve yarı açılmış kolların yatay alanını içerir.
- Hareket: işaretler statik değildir, hareket içerir (dönüşler, düz, yarı dairesel, zikzak, her iki elle aynı anda)
- Temas noktası : baskın el vücudun bir kısmına dokunur(diğer el, yüz, kafa, göğüs, omuz, bel...)
- Manuel olmayan bileşen: yüz ifadesi, vücut ifadesi, kelimelerin eklemlenmesi (dudak okuma), hareketlerin performansına eşlik eden vücut hareketlerini içerir.

C) Paralinguistik unsurlar

- Bir konuşma başlatmak için omuz veya kola hafif bir dokunuşla İşitme Engelli bir kişinin dikkatini çekin.
- Konuşma sırasında sürekli göz teması kurun
- Yüz ifadesi, aynı işaretle temsil edilen farklı anlamları ayırt etmek için bazı durumlarda ihtiyaç duyulan temel bir sözlü olmayan iletişim olarak özneye eşlik etmelidir.
- Konuşmayı yapmak için görsel bağlayıcılar: konuşmanın konusuna bağlı olarak kafa sallama, iddialı hareketler, yakın vücut duruşu, görünüm ve gülümseme.
- Konuşmanın ne zaman kesileceği konusunda uyarıda bulunma
- Sohbeti kibarlıkla kapatmadan, kendimizi affetmeden, özür dilemeden önce uyarın
- İşaret dili tercümanı ile değil, her zaman işitme engelli kişi ile konuşun
- İşaret dili, sözlü dil olarak, sosyal bağlama bağlı bir bilgi ve resmi bir sicile sahiptir.

*Video: İşaret Dili Bilmenin Önemi

<https://youtu.be/7WmaTyh9Lwk>

*Video: Yeni Başlayanlar için Türk İşaret Dili Günlük Kelimeler

https://www.youtube.com/watch?v=LsYqryZj_Lw

*Video: Türk İşaret Dili Alfabetini Öğrenin

<https://www.youtube.com/watch?v=f-Q1LelSbVA>

*Video: İşitme Engelliler İçin İşaret Dili Tercümanlığı Uzaktan Eğitim

<https://www.youtube.com/watch?v=bYQRd2uOwH0>

3.3 İşitme Engelli Kişiler İçin Evrensel Erişilebilirlik

Günümüzde teknoloji, yeni işitme cihazları modellerinde (işitme cihazları ve Koklear implantlar) önemli ve niteliksel bir ilerlemeden geçmiştir. Bununla birlikte, İşitme Engelli insanlar bilgiye ve iletişime erişim için, günlük yaşam durumlarında teknik desteğe ihtiyaç duyarlar. Bu durumları genellikle duyan insanlar tarafından fark edilmez, ancak işitme kaybı olan insanlar için mesajın anlaşılabilirliği zordur.

A) İşitme Engelli Öğrenciler İçin Teknik Destekler

Görsel Destek : İşitme Engelli insanların günlük yaşamına yardımcı olan farklı cihazlar veya destekler:

- Işıklı işaret, ziller ve dahili telefonlar
- Görsel ve parlak alarm ve acil durum sistemleri
- Metin veya işaret içeren uyarı işaretleri
- Altyazılı ve işaret dili yorumlamalı görsel-işitsel teknolojisi
- Açıklayıcı posterler, etiketler
- Mobil anlık mesajlar (Whatsapp, Messenger)
- Mobil görüntülü aramalar (Whatsapp, Skype, Zoom, Meet)
- Çevrimiçi görüntülü aramalar ve video konferanslar (Skype, Teams, Zoom, Meet)
- Video, ses ve metni aynı cihazda birleştiren Sinyal Kılavuzu
- Gerçek zamanlı olarak canlı halka açık etkinliklerin altyazıları: konferanslar, röportajlar, toplantılar
- Kaydedilen Altyazılar : televizyon, sinema, tiyatro, müzeler, kütüphanelerde konuşulan mesajı ve işitsel bilgileri (sesler, onomatopoeias , sesler) metin yazmak için kullanılan kaynak

**** **onomatopoeias: adı verilen şeyle ilişkili bir sestten bir kelimenin oluşumu (örneğin guguk kuşu, cızırtı).**

İşitsel destekler, cihazlar ve ses birnd mesajı anlaşılabilirliğini artıran sistemler:

- Ses Amplifikatörleri
- İşitme cihazı veya koklear implant ile bağlanan kablosuz Bluetooth mikrofonlar
- Frekans Modülasyonlu Sistem
- Manyetik indüksiyon sistemi (manyetik döngüler)
- Sesli kılavuzlar
- Ses-metin tanıma sistemleri

- Altyazılar ve altyazılar

B) H.I. ile öğrenciler için insani/kişisel yardım

Bazı profesyoneller, İşitme Engelli bir kişi ile çevresi arasındaki iletişimsel etkileşime arabulucu olarak doğrudan müdahale eder.

a) İşaret dili tercümanı: Sözlü ve yazılı dilden ulusal işaret diline kadar bilgileri yorumlayan ve çeviren profesyonel ve bunun tersi de olabilir. Amaç, işitme veya işitme engelli (işaret dili kullanan ve duyan kişi) ile sosyal çevresi arasındaki iletişimi sağlamaktır.

b) İşaret dili tele-tercüman: birtelle-yorumlama merkezinde genel video telefonu (sabit ve mobil ağlar aracılığıyla) veya diğer teknolojileri kullanarak bilgileri uzaktan yorumlayan ve çeviren bir profesyonel. Bu, sözlü dil kullanan bir kişi ile işaret dili kullanan bir kişi arasında iletişim köprüsü kurmasını sağlayarak telekomünikasyon hizmetlerini erişilebilir hale getirir.

c) İşitme Engelli-körlük için rehber-tercüman: Sözlü ve yazılı dilden işaret diline veya işitme engelli kişinin kullandığı farklı sistem ve iletişim destek araçlarına kadar bilgileri yorumlayan ve çeviren bir profesyonel ve bunun tersi de geçerlidir.

d) Stenotipiz: konuşmacının konuşmasının yazılı bir metne gerçek zamanlı olarak yazılmasını sağlayan hızlı yazma sistemi aracılığıyla, mümkün olan altyazıyı dakika dakika gösteren profesyonel. Bu amaçla, bir stenotip klavye ve bir kelime işlemci yazılımı gereklidir. Yazılı metin ekranda gösterilir.

C) İletişimsel etkileşim stratejileri

Duyusal engeli olan bir kişi ile iletişim kurmanın ilk adımı, bazı temel iletişimsel etkileşim stratejilerini bilmektir. Bu yönergeler tüm iletişim ortamları için genel olarak geçerlidir.

İşitme engelli öğrenciyi (kabul ederse) sınıfa tanıtmak, sınıf arkadaşları arasında empatiyi geliştirmek için öğretmenin gerçekleştirebileceği ilk faaliyetlerden biridir. İşitme kaybının etkileri hakkında bilgi verilerek, öğrencinin kendisine, sınıftaki ihtiyaçlarını ve zorluklarını anlatma fırsatı verilir.

Etkileşim uygulamaları, konuşmacı ile alıcı arasındaki görsel veya işitsel teması bozmamayı amaçlamaktadır. Bu nedenle, bilgiye erişimi kolaylaştırmak için birkaç birincil gösterge dikkate alınmalıdır. Bunlar bilindik şeylerdir ve karmaşık değildir, genellikle konuyla ilgilidir; amaç, öğrencilerin iletişimini ve bilgiye erişimini iyileştirmektir

Hatırlatma :

İşitme engelli öğrenciler, öğretmenle veya işaret dili tercümanı ile görsel teması kaybedecekleri için açıklamayı takip edemez ve aynı anda not alamazlar, bu da açıklamayı takip etmeyi zorlaştırır.

*Video: <https://www.youtube.com/watch?v=R4KFdmigbjU&t=12s>

*Video: <https://www.youtube.com/watch?v=30PcN5DmJIE>

3.4. İLETİŞİMSEL ERİŞİLEBİLİRLİK İÇİN TEKNİK KAYNAKLAR

Teknik ve teknolojik kaynakların önemli bir kısmı işitme engellilik veya işitme kaybı olan kişilerin bilgiye erişmesine ve iletişimsel etkileşimlerinde yardımcı olmaktadır. Bu teknolojik yardımların bazıları işitme cihazı veya Koklear implante kullanıcılarına, diğerleri ise genel olarak işitme engelli kişilere yöneliktir.

Eğitimde bu kaynaklar, müfredat içeriğine erişimi kolaylaştırır ve sınıftaki anlaşılabilirliği artırarak işitme engelli öğrencileri büyük ölçüde destekler.

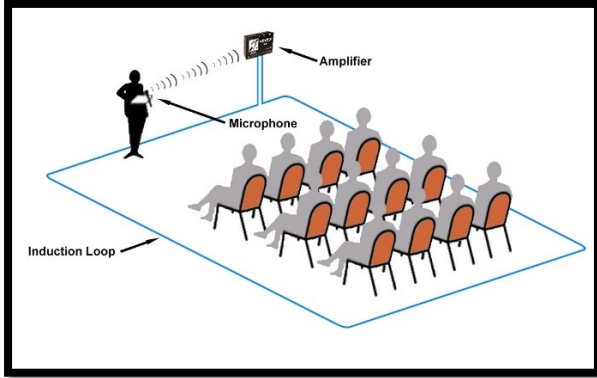
3.4.1. Manyetik Döngüler/işitme döngüleri

Manyetik indüksiyon döngüsü olarak da adlandırılan bir işitme cihazı sistemidir. Ses sinyalinin bir mikrofondan bir kabloya (döngüye) geçiren bir amplifikatöre bağlayan ve manyetik alanı oluşturan bir sistemdir, bu sinyal telecoil ile işitme cihazı veya Koklear implante tarafından alınır. İşitme cihazının türüne bakılmaksızın Telecoil' i etkinleştirirse manyetik döngünün etrafında bulunan herkes yararlanıcı olabilir.

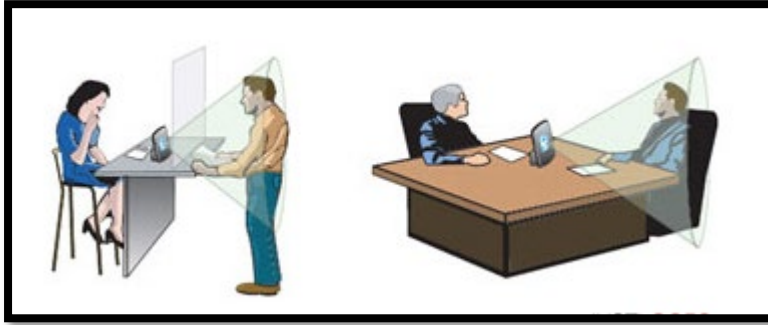
İşlevi, ortam gürültüsünü, akustik yankıyı ortadan kaldırmak ve ses sinyalini net ve gecikme olmadan iletmektir.

Hedef alana bağlı olarak farklı manyetik döngü türleri vardır:

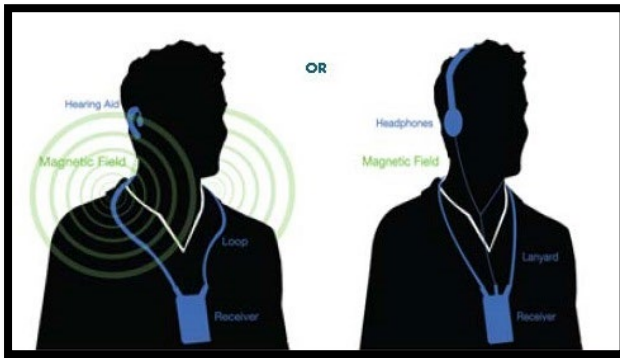
- Geniş alanlar ve toplu kullanım için oda indüksiyon döngüsü (oditoryumlar, sinemalar, tiyatrolar, konferans salonu, müzeler, sergiler)
- Küçük alanlar için sayaç indüksiyon döngüsü (müşteri hizmetleri, sayaçlar, otel resepsiyonu) bir masada veya taşınabilirde kalıcı olabilir.
- Multimedya cihazlarına (mobil telefon, ses kılavuzları, işaret kılavuzları) ayarlayabilen bireysel kullanım için boyun halkası

Resim 1: Oda indüksiyon döngüsü

Resim 2 : Taşınabilir indüksiyon döngüsü

Resim 3: Boyun döngüsü

Güncelleştirmelere ihtiyaç duymayan bu evrensel sistem, böyle bir işitme erişilebilirlik sistemine sahip tüm alanlar, onu tanımlayan aşağıdaki sembolle işaretlenmelidir.

Uluslararası logo manyetik döngü sistemi

*Video: İndüksiyon Döngü Sistemi Nedir?

https://youtu.be/wQQ7_XIxPIw

*Video: Döngü sistemi nedir ve nasıl çalışır? Altyazılı

<https://www.youtube.com/watch?v=SdGebUUhOPs>

3.4.2. FM sistemi

Ses kaynağı veya hoparlör ile işitme sorunu olan kişi arasındaki mesafe mesajın alımını etkiler. Uzaklığa ek olarak, tüm ortam sesleri ve yankılanma konuşmanın anlaşılabilirliğini değiştirebilir.

FM cihazlar genellikle işitme cihazı veya Koklear implantı kullanan işitme engelli öğrenciler için okulda kullanılır.

FM sistemi, kişisel kullanım için belirlenmiş bir radyo frekansı aracılığıyla doğrudan konuşmacının sesinden dinleyiciye konuşma sinyalleri iletmek için radyo dalgalarını kullanır. Kişisel FM sistemi arka plan gürültüsünü azaltır ve mesajların netliğini artırır.

FM sistemi, öğretmen veya hoparlör tarafından takılan bir verici mikrofon içerir. Çoğu modern sistem sinyali tabletler, hoparlörler gibi mobil cihazlardan alır. Mikrofon, sesleri frekansa

modüle edilmiş bir sinyale kodlar. Alıcı, mikrofon tarafından işitme cihazlarına gelen radyo sinyallerini 15 metreye kadar alır.

Resim 1 : FM sistemleri alıcı türleri

YENİ FM Sistemleri

FM sistemleri işitme cihazının kullanımında tam anlamıyla bir devrim niteliği taşımaktadır. Kablosuz iletişimle cep telefonu ile Bluetooth üzerinden haberleşme – çeşitli müzik kaynaklarını uzaktan dinleme, izleyebilme, ders takip edebilme, açık alanda spor yapabilme, aktivitelere katılım, müze ve sergi ziyaretleri gibi pek çok önemli yenilik işitme cihazları kullanıcılarına özgür bir ortam yaratmaktadır.

Uzak mesafeli iletişimde de FM işitme cihazlarının vazgeçilmez bir yardımcısı halinde kullanılmaktadır.

***Video:** Sınıfta FM sistemi kullanımı

<https://www.youtube.com/watch?v=p8mlPWgs2Jw>

3.4.3. Altyazılar ve Altyazılar

Altyazılar, işitme sorunu olan kişiler ve dil bilmeyen veya ortam gürültüsünün ses almayı zorlaştırdığı durumlarda olan herkes için evrensel bir erişilebilirlik aracı olarak gereklidir. İşitsel bilgilere erişim sorunlarının altyazılar aracılığıyla görsel-işitsel bir formatta dönüştürülmesi, işitme engelli veya işitme kaybı olan insanlar için son derece önemlidir. Bir TV programı, internetteki bir video, platform filmleri, sinemalar, tiyatrolar, müze veya sergi, görsel-işitsel, konferanslar olabilir. Bilginin işitsel-sözel olduğu birçok durum vardır.

Alt yazılar ses ve sözlerin metinlere uyarlanmasına olanak sağlar;

- ✓ Ne söylendi
- ✓ Kim söyledi
- ✓ Nasıl söylendi
- ✓ Ne duyuldu
- ✓ Ne izlen

Altyazının Amaçları :

- Sesli bir bilgiyi metin olarak sağlamak
- Metnin okunabileceği kadar uzun süre sunmak
- Rahat okumayı teşvik etmek
- Karakterlerin tanımlanmasına yardımcı olmak
- Orijinal diyalogları anlaşılır kılmak
- Altyazıların hızını hedef kitleye (çocuklar, yetişkinler) uyarlamak

Altyazı türleri:

a) Otomatik altyazı: Ses tanıma tekniği

b) Eşzamanlı alt yazı: Teknik: stenotip

- Eşzamanlı altyazı için gereksinimler:

Stenotipist, Komple stenotype ekipman, Bilgisayar teknisyeni

Altyazılar işitme engeli veya işitme kaybı olan kişiler için
bilgilere erişilebilirlik sağlar.

***Altyazılar hakkında PowerPoint**

*video: Kendi kapalı altyazı ekleyin:

<https://support.google.com/youtube/answer/2734796?hl=en>

*Video: *Altyazılar: Nasıl eklenir* .YouTube (İspanyolca ses, Fransızca, İngilizce, Yunanca, Romence ve Türkçe altyazı)

<https://www.youtube.com/watch?v=tGieKRfTdew>

*Video: YouTube Videolarına Altyazı Nasıl Eklenir [Yeni Yöntem]

<https://www.youtube.com/watch?v=qfJthDvcZ08>

3.5. Yeni Teknolojiler

Toplum sürekli gelişiyor, tarihsel, demografik, sosyal bağlama ve yeni bilgi biçimlerine uyum sağlıyor. Bu dinamizm, insanların yaşadığı tüm alanlarda (eğitim, çalışma, sosyal, bilimsel, kültürel ve çevresel) devrim yapan yeni teknolojiler nedeniyle önemli bir değişim yaşamıştır. Tüm teknolojik ve dijital gelişmeler, iletişim kurma ve öğretme şeklimizi de değiştirerek yeni ilişki kurma, öğrenme ve çalışma yolları yarattı.

Hiç şüphe yok ki yeni teknolojiler, işitme güçlüğü çeken kişiler için e-posta, sosyal ağlar ve anlık mesajlaşma (sohbetler, görüntülü aramalar); hem sözlü dil kullanan işitme engelliler hem de işaret diliyle iletişim kuranlar için ilişkileri kolaylaştırarak, bilgiye özerk, hızlı ve dinamik bir şekilde erişme imkânı veriyor.

a) Teknoloji ve Eğitim

Dijital teknoloji eğitime giderek daha fazla entegre oluyor. Eğitim profesyonelleri, kısa sürede, çoğunlukla dijital dünyada günlük yaşayan öğrenciler için biraz demode hale gelen metodolojilerle öğretmeyi öğrendiler. Bu durum hem öğretmenlere hem de öğrencilere öğretme ve öğrenme sürecinde fayda sağlayacak yeni stratejilere ihtiyaç duyulduğunu göstermiştir.

Öğretmen-öğrenci ilişkileri, eğitim sürecini destekleyen iletişim ve etkileşim için en iyi araçlardan biridir. Duygusal merak; bellekte öğrenmeyi ve depolamayı teşvik eden yeni, ilginç ve heyecan verici her şey dikkat ve motivasyonu artırır (Mora, 2017). Hem öğretmenlerin hem de öğrencilerin duyguları çevrelerindeki dünya ile uyumlu olmalıdır. Yeni teknolojiler günümüzde eğitim dünyasında önemli ve yenilikçi ve dinamik bir öğrenme fırsatı sunar.

Son çalışmalar, ilkokulda okuyan öğrencilerin %50'sinden fazlasının şu anda bilinmeyen, ancak teknoloji ve dijital dünya ile bağlantılı işlere sahip olacağını göstermektedir. Sonuç olarak, öğretmenler ve öğrenciler için BT (bilgi teknolojileri) eğitimi geleceğin yetişkinleri için gereklidir.

Eğitimde birçok teknolojik unsur öğretme ve öğrenme sürecine müdahale eder. Bilgisayarlar ve diğer cihazlar sınıflara dahil edilmiştir ve ayrıca çevrimiçi veya işbirlikçi eğitim şirketleri, tematik bilgi kanalları (bilimsel, teknik, sanatsal, tarihsel, edebi ...) tarafından oluşturulmak üzere içerik ile öğrenme platformları ve sanal ortamlar için teknolojik yazılımlar geliştirilmiştir. Eğitim alanında koca bir dijital evren bulunmaktadır.

Bu teknolojik gelişmeler, öğrenciler tarafından bu platformların veya web sitelerinin içeriğine erişimi garanti etmek için her zaman erişilebilirliği bir arada kullanmamıştır.

İşitme engelli öğrenciler için belirli platformlar oluşturmak gerekli değildir. İşiten akranlarıyla aynı imkanlara sahip yeni öğrenme yöntemlerine erişim sağlamak için bu öğrencilerin erişilebilirlik ihtiyacı göz önünde bulundurulmalıdır.

Eğitim platformları dijital kaynaklar aracılığıyla eğitim araçlarına ev sahipliği yapar :

- Kaydedilen sınıflar veya canlı sınıflar aracılığıyla içerikler
- Eğitim kaynakları: podcastler , sunumlar, bilgi grafikleri, anketler, değerlendirmeler, belgeler
- İletişim araçları: forumlar, sohbetler, e-posta, görüntülü aramalar, bildirimler ve çevrimiçi özel ders oturumları.

Covid-19'un neden olduğu mevcut pandemi durumu, işitme engelli öğrenciler için yarattığı zorluklar nedeniyle çevrimiçi eğitime erişilebilirliğin önemini vurgulamıştır. Tüm öğrencilerin internet bağlantısı veya kişisel bilgi işlem cihazları (bilgisayar, tablet) olmadığı, platformlarda ve kaynaklarda erişilebilirliğinin zayıf olduğu ortaya çıkmıştır.

Öğretim, öğrenme ve değerlendirme için materyal ve kaynakları erişilebilir kılmak için dikkate alınması gereken birkaç kılavuz vardır. Bilgi, iletişim ve eğitimdeki bu düzenlemeler, işitme engelli öğrencilerin bilgiye erişilebilirliğini ve becerilerini geliştirmelerini kolaylaştıracaktır.

***Okuma:** UNESCO Öğretmenler için BİT Yetkinlik Çerçevesi

http://yegitek.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2021_01/18130452_UNESCO_OYretmenlere_Yonelik_Bilgi_ve_YletiYim_Teknolojileri_Yetkinlik_Cercevesi.pdf

***PowerPoint: işaret dilinde yorumlama**

Dijital öğrenme araçları tüm öğrencileri kapsamalıdır, bu nedenle şunları göz önünde bulundurmak gerekir:

Tüm görsel-ışitsel formatlardaki altyazılar:

videolar, kaydedilmiş sınıflar ve canlı sınıflar.

İşitme engelli öğrencilerin cihazlarına yüklenebilen konuşma tanıma uygulamaları veya

b) İletişim ve işitme engelli gençler için teknoloji

İşitme kaybı olan öğrencilerin günlük hayatta yeni teknolojileri nasıl kullandıklarına dair bazı örnekler vardır:

- Video: İşitme Engelli sizng insanlar NDCS Teknolojisi hakkında konuşuyor - Radyo yardımları <https://www.youtube.com/watch?v=1mHHsHxb2xU>
-
- Video: İşitme Engelli gençler NDCS Teknolojisi hakkında konuşuyor - Kulaklıklar <https://www.youtube.com/watch?v=GiNFh665k7Q>
- Video: İşitme Engelli gençler müzik ve TV <https://www.youtube.com/watch?v=QnQ246zOoMA>

c) İletişim için diğer teknolojik kaynaklar

Günümüzde işitme kaybı ve işitme engeli olan insanlara yönelik iletişimi geliştirmek için birçok uygulama tasarlanmıştır.

- Okuma: <https://aikebaier.wordpress.com/isitme-engelli-ogrencilerin-egitiminde-yardimci-teknolojiler/>
- TIC kaynakları hakkında YouTube Chanel <https://www.youtube.com/c/FlippedClassroomTutorials/videos>

KAYNAKLAR

**İşitme Cihazı Kullanan İşitme ve İşitme Güçlüğü Çeken Çocuklar =*

<https://www.phonak.com/tr/tr/destek/children-and-parents/isitme-cihazı-kullanma/konusmayi-iyilestirme.html>

**Okuma: İşitme Engelliler Öğretmenleri ile Odyoloji ve Konuşma Bozuklukları Uzmanlarının İşitme Kayıplı Çocukların Eğitimi Hakkındaki Görüşleri*

<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/264209>

- **Video: İşitme Engelli sizng insanlar NDCS Teknolojisi hakkında konuşuyor - Radyo yardımları** <https://www.youtube.com/watch?v=1mHHsHxb2xU>
-
- **Video: İşitme Engelli gençler NDCS Teknolojisi hakkında konuşuyor - Kulaklıklar** <https://www.youtube.com/watch?v=GiNFh665k7Q>
- **Video: İşitme Engelli gençler müzik ve TV** <https://www.youtube.com/watch?v=QNQ246zOoMA>

d) İletişim için diğer teknolojik kaynaklar

Günümüzde işitme kaybı ve işitme engeli olan insanlara yönelik iletişimi geliştirmek için birçok uygulama tasarlanmıştır.

- Okuma: <https://aikebaier.wordpress.com/isitme-engelli-ogrencilerin-egitiminde-yardimci-teknolojiler/>
- TIC kaynakları hakkında YouTube Chanel
<https://www.youtube.com/c/FlippedClassroomTutorials/videos>

KAYNAKÇA

- Meyer, A., Rose, D.H., & Gordon, D. (2014). *Öğrenme için evrensel tasarım: Teori ve Uygulama*. Wakefield, MA: CAST Profesyonel Yayıncılık.
- JUDENES, C. (2009). **FIAPAS Çalışmasının** işitme engelli öğrencilerin eğitim durumuna ilişkin bulguları hakkında *bir inceleme ve yorum*. http://www.fiapas.es/sites/default/files/monografico_estudio_sobre_poblacion_con_sordera_en_espana.pdf
- GUTIERREZ CÁCERES, R. *İşitme Engelli ortaokul öğrencilerinde hatalarla yazılmış metinlerin gözden geçirilmesi*. Öğretmenlik, 24, 2006, 281-294. https://sid.usal.es/ids/F8/ART11327/revision_textos%20criticos.pdf
- Mora, Francisco (2017): *Nöroegitim*. Madrid'e. Ed. İttifak
- *Erişilebilir dijital içerik oluşturma kılavuzu: Belgeler, sunumlar, videolar, sesler ve web sayfaları*, Hilera, J.R., Campo, E., García-López, E., García-Cabot, A. (Eds.). (2015). Alcalá de Henares, İspanya: Alcalá Üniversitesi. ISBN: 978-84-15834-82-3
- Unesco. *Öğretmenler için BİT Yetkinlik Çerçevesi (sürüm 3, 2018)* <https://www.gcedclearinghouse.org/sites/default/files/resources/190056eng.pdf>
- *Ulusal İşitme Engelli Çocuk Society*. YouTube Chanel
<https://www.youtube.com/c/NationalDeafChildrensSociety/featured>
- *Web Sitesi Sağlıklı ve Oaring*. Yardımcı dinleme cihazları.
<https://www.healthyhearing.com/help/assistive-listening-devices/fm-systems>

- **TIC kaynakları hakkında** YouTube Cha nel
<https://www.youtube.com/c/FlippedClassroomTutorials/videos>
<https://www.youtube.com/watch?v=Q8Sq9r50gc0>
- **Web BBC- Altyazı Yönergeleri** <https://bbc.github.io/subtitle-guidelines/>

ÜNİTE 4: Eğitim ve Öğretimde Dikkat Edilmesi Gereken Metodolojik Hususlar

İÇERİK

4.1.İletişimsel Etkileşim Stratejisi (Beden dili ve ses kontrolünü dikkate alan aktif iletişim teknikleri)

4.2.İşitme Bozukluğunun Eğitimsel ve Mesleki Etkileri

4.3. İşitme bozukluğu için sözlü ve görsel iletişim desteği

*** 4.3.Sözlü dil becerilerinin geliştirilmesi. Öğretilecek konulara ilişkin konuşma, diksiyon, tonlama ve vurgu ile ilgili iletişim becerilerine ilişkin içerik

4.4. Ulusal işaret dili

***4.4. Alternatif yazı dili veya işaret dili gibi teknik becerilere giriş "

4.5. Arttırıcı İletişim sistemleri

HEDEFLER

Bu ünitenin amacı, eğitim ortamında işitme engelli kişilerin ihtiyaçlarına göre eğitim ve öğretimde dikkat edilmesi gereken metodolojik hususları anlamaktır.

Bu birimin ana hedefleri:

- İşitme engelli öğrenciler için iletişim stratejilerini öğrenmek ve aynı zamanda bunların eğitimsel ve mesleki sonuçlarını anlamak.
- Ulusal İşaret Dili hakkında bilgi sahibi olmak, bunun yanında profesyonellerin artırıcı iletişim sistemleri hakkında bilgi edinmesini sağlamaktır.

ÜNİTE 4: EĞİTİM VE ÖĞRETİMDE DIKKAT EDİLMESİ GEREKEN METODOLOJİK HUSUSLAR

İşitme engelli çocukların eğitiminde, bilgi ve beceri öğretiminin mümkün olduğunca görsel araçlarla desteklenmesi, eğitim ortamlarının düzenlenmesi ve akran etkileşimine imkân sağlanması oldukça etkilidir. Ayrıca yaşayarak öğrenmenin, öğrenilenlerin kalıcılığındaki önemi düşünüldüğünde, uygulamaya dayalı aktif öğrenmenin işitme engellilerin eğitimindeki önemi oldukça dikkat çekicidir

Resim 1: Resimde birbiriyle konuşan 2 öğrenci vardır.

4.1.İLETİŞİMSEL ETKİLEŞİM STRATEJİSİ (BEDEN DİLİ VE SES KONTROLÜNÜ DİKKATE ALAN AKTİF İLETİŞİM TEKNİKLERİ)

İLETİŞİM VE BEDEN DİLİ...

İletişim duygu, düşünce veya bilgilerin akla gelebilecek her türlü yolla başkalarına aktarılmasıdır. Bu sürecin amacı “anlaşılmaktır”.

İletişim bir bilgi alışverişi değildir. Verilen bilgiyi etkileyen duygu ve davranışın oluşturduğu farklı bir bütündür. Sözlü ve sözsüz iletişim işaretleriyle bir bütündür. İletişimin sözel olmayan öğeleri beden dili ve ses tonudur. Beden dili ve ses tonu, kişinin tarzını, tavrını ve söylenenin algılanış biçimini belirler.

Beden Dili

Beden dili insanlık tarihi açısından en eski iletişim aracımızdır. Beden dili duygu ve düşüncelerimizin yansımasıdır. İnsanların yüz yüze kurdukları ilişkide, kelimeler %10, ses tonu %30, beden dili %60 önem taşır.

Beden Dili Öğeleri

- Beden duruşu Jestler
- Mimikler Göz teması
- Başın kullanımı Ayakların kullanımı
- Oturmak için seçilen yer Oturma biçimi
- Mesafe
- Giyim Kullanılan aksesuarlar

- Bakım ve makyaj

Doğrudan Göz Teması

Bir kişiyle konuşurken dikkat edilecek en önemli noktalardan biri, nereye baktığınızıdır. Doğrudan konuştuğunuz kişiye bakmak, karşınızdaki kişiye samimiyetinizi iletmenize yardımcı olur ve mesajınızın etkisini artırır. Yere bakarak veya gözlerinizi kaçırarak konuşmanız, karşınızdaki kişinin üstünlüğünü kabullenme olarak yorumlanacaktır.

Aynı zamanda göz teması kurarken aşırıya kaçmamak gerekir. Sürekli olarak bir insanın gözlerinin içine bakmak hem o kimsede rahatsızlığa sebep olur, hem de gereksizdir. Doğrudan göz ilişkisi de zamanla geliştirilebilir. Bunun için, dikkatinizi göz temasınıza yöneltmeniz ve birisiyle konuşurken, gözlerinizi kullanış biçiminizin farkında olmanız gerekir.

Beden Duruşu (Postur)

İnsanlar birbirleriyle ilişkilerinde çok farklı beden duruşları içindedir. Biriyle çok özel bir konuyu görüşen kişi hafifçe öne eğilir. Çocuğa eğilerek konuşan yetişkin, karşısında iş birliğine çok daha yatkın bir çocuk bulacaktır.

İlişkide olduğu kişiyi doğrudan karşısına alan ve dik bir beden duruşuna sahip olan kişi, mesajına güvenli bir özellik katmış olacaktır.

İki büklüm, boynu bükük, “süklüm püklüm” beden duruşları ne kadar hatalıysa, omuzları geriye atılmış, göğüs dışarı çıkmış, baş yana eğilmiş, meydan okur, savaşa davet eder türdeki beden duruşları da aynı ölçüde hatalıdır.

Başı ve bedeni dik tutarak konuşmak ve dinlemek, dikkat ederek zamanla beden duruşunu güvenli tavır yönünde geliştirmek mümkündür.

Mesafe ve Bedensel Temas

Mahrem mesafe, herkesin tipik olarak asansörde yaşadığı, tanımadığınız insanlarla yakın olduğunuzda rahatsızlık duyacağınız mesafenin ölçüsüdür.

Hangi toplumda olursa olsun mesafe, insan ilişkilerinde önemli bir etkiye sahiptir. Bir insana çok yakın oturmak veya ona yakın durmak, elini omuzuna, sırtına koymak, koluna, eline değmek iki kişi arasındaki ilişkiye belirli bir “özerklik, yakınlık ve sıcaklık katar.

Karşıdaki kişinin koyulan mesafeyi veya bedensel teması nasıl algıladığına dikkat edilmesi gerekir. Aksi takdirde ortaya rahatsızlık verecek yorumlar ve istenmeyen sonuçlar çıkması kaçınılmaz olur.

Jestler

Uygun ölçüde ve uygun şiddette yapılan jestler bir konuşmaya güç katar. Bu konuda dikkat edilmesi gereken, jestleri konuşmadaki eksik kelimeleri tamamlayacak bir araç olarak kullanmamaktır. Bundan başka sert ve sinirli jestlerin, dinleyenlerde rahatsızlık doğurduğu unutulmamalıdır. Rahat, sakin ve yumuşak jestler, konuşmacının kendine güvenini, konuştuğu konuya hakimiyetini ortaya koyduğu yönünde yorumlanmaktadır.

Mimikler

İnsan ilişkilerinde hiçbir şey, belki yüz ifadesi kadar önemli ve anlamlı olamaz. Üzüntünün veya kızgınlığın gülümseyen bir ifadeyle, sevincin çatık kaşlarla ifade edilmesi uygun düşmez. Güvenli bir ifade, verilen mesajla uyum içindeki bir ifadedir. Öfkeli bir mesaj veya memnuniyetsizlik en açık olarak donuk bir ifadeyle verilebilir.

Ses Tonu, Şiddeti ve Konuşmanın Akıcılığı

Ses tonunun kullanılma biçimi, sözlü iletişimin en önemli parçasıdır.

İnsanlar arası ilişkilerde yaşanan en küçük gerginlik, kendini önce ses tonunda ortaya koyar. Büyük çoğunlukla gündelik ilişkilerde canlı, neşeli, enerjik bir ses tonu, insanlar üzerinde olumlu etki bırakır. Ancak ortada bir gerginlik ve sorun varsa ses tonunun yumuşak ve sakin olması çatışmayı önler ve iş birliğini kolaylaştırır.

Monoton, dinleyende bıkkınlık yaratan, kolayca dikkatin dağılmasına sebep olan bir konuşma üslubuyla kişi ortaya ne kadar orijinal fikirler koysa da ikna edici olmakta güçlük çekecektir.

Sert ve kesin konuşma biçimi, çoğunlukla dinleyenlerde savunuculuğa sebep olur ve rahatsızlık doğurur. Ayrıca sesine özür diler gibi bir ton veren kişilerin, karşısındakiler tarafından istekleri kolayca geri çevrilir veya söyledikleri önemsiz olarak görülür.

Öğretmenler işitme engelli öğrenciler ile iletişim kurarken aşağıdaki hususlara dikkat etmelidir;

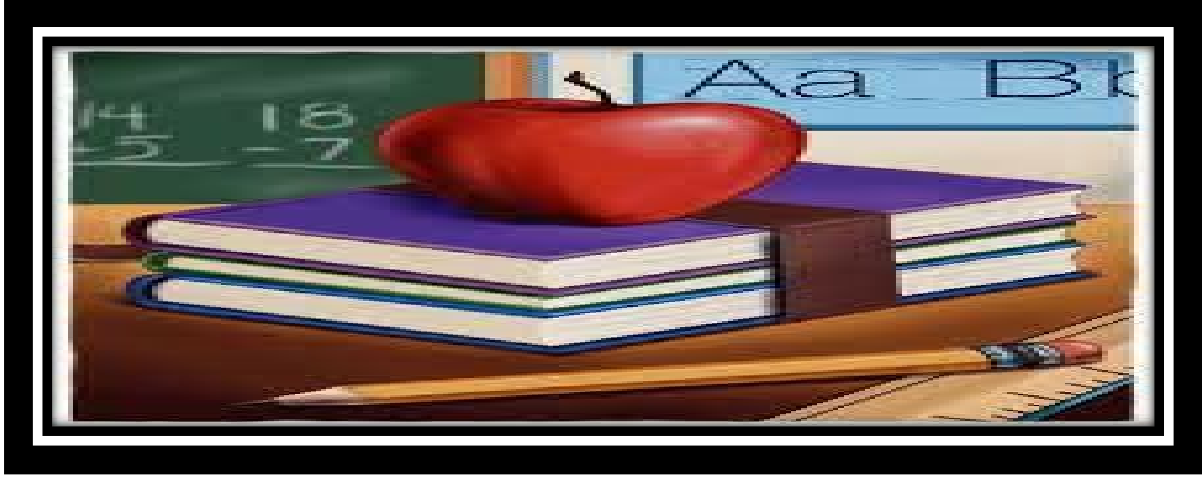
- Öğrenciler konuşurken göz hizasına gelecek şekilde ayakta durun veya oturun.
- Konuşurken, ders anlatırken sınıfta dolaşmayın.
- Tahtada yazı yazarken konuşmayın.
- Çok yüksek sesle veya fısıldayarak konuşmayın, ses tonunuzun normal olmasına dikkat edin.
- Konuşurken başka yönlerde bakmayın.
- Konuşurken anlaşılır ve kısa cümleler kurun.
- Konunun açık ve anlaşılır olduğundan emin olun.
- Konuşurken cümlelerinizi eksik bırakmayın, tamamlayın.
- Konuştuğunuzda ortamın çok gürültülü olmamasına dikkat edin.
- Konuşurken ağzınızı elle veya kâğıt gibi herhangi bir şeyle kapatmayın.
- Konuşurken yüzünüzün öğrencilere dönük olmasına dikkat edin.
- Öğrencilerle konuşurken aranızdaki mesafenin çok uzak veya çok yakın olmamasına dikkat edin.
- Işığın yüzünüze doğru gelmesine dikkat edin, karanlık bir ortamda öğrencilerin sizin yüzünüzü görmesi ve anlattıklarınızı takip etmesi zorlaşacaktır.
- Konuşurken kullandığınız jest ve mimiklerinizin abartılı olmamasına dikkat edin.
- Konuşurken dikkat dağıtıcı vücut hareketlerinden kaçının.
- Öğrencilerin her türlü etkinliğe katılımını sağlayın.

- Günlük programlarınızı düzenli olarak uygulayın, işitme engelli öğrenciler, gün içerisinde ne yapacaklarını bilirlerse kendilerini daha güvende hissederler.
- Bazı işitme engelli öğrenciler, garip gelen sesler çıkarabilirler. Kendileri çıkardıkları bu sesleri duymadıkları için farkında değildirler ve bu sesler rahatsız edici olabilir. Onları uygun bir şekilde ürkütmeden uyararak bu sesleri çıkarmalarına engel olun.
- İşitme engelli öğrencilere sizi ve arkadaşlarınızı daha iyi görebilmek ve işitebilmek amacıyla oturdukları yeri değiştirme imkânı sağlayın.
- Sakin ve sabırlı olun ve öğrencilerinizle kuracağınız iletişimin zaman alacağını unutmayın.

Resim 2: Resimde bir öğretmen ve 3 öğrenci bulunmaktadır. Öğretmen soru soruyor ve öğrenciler soruya cevap vermek için el kaldırıyor.

4.2.İşitme Engellilerin Eğitsel ve Mesleki Entegrasyonu

Resim: Resimde 3 kitap üzerinde 1 elma, 1 kurşun kalem, yazı tahtası vardır.

İşitme engelliler ilköğretim okullarından mezun olan öğrenciler ilgi ve ihtiyaçları doğrultusunda işitme engelliler meslek liselerine, endüstri meslek liselerine, ticaret meslek ve kız meslek liselerine Millî Eğitim Bakanlığınca sınavsız yerleştirilir.

İşitme engelli öğrenciler el becerilerinde genellikle başarılıdırlar. Ancak isteyen işitme engelli öğrenciler rehberlik araştırma merkezlerinin onayı ile normal liselere kaynaştırma eğitim ile devam edebilmektedir.

Liseden mezun olan işitme engelli öğrenciler Eskişehir Anadolu Üniversitesi Engelliler Entegre Yüksek Okulu'nda yükseköğrenimlerine devam edebilmektedir. İşitme engelliler bu okulda Yapı Ressamlığı Ön Lisans Programı, Bilgisayar Operatörlüğü Ön Lisans Programı, Seramik Sanatlar Lisans Programı, Grafik Sanatlar Lisans Programı, Mimarlık Lisans Programı'na devam edebilmektedir. Bu alanlara YGS ya da özel yetenek sınavı ile giriş yapılmaktadır.

İşitme engelliler aynı zamanda işitme kaybı derecelerine ve akademik başarılarına göre işiten bireylerle birlikte kazandıkları üniversitenin kazandıkları bölümüne devam edip mezun olabilmektedir.

İşitme engelliler tarafından yeterli talep olması durumunda ise 15-45 yaş arasındaki işitme engellilere okuma-yazma öğretimi kursları ya da meslek edindirme kursları halk eğitim merkezleri tarafından düzenlenebilmektedir. İşitme engelliler arasında üniversite eğitimi alanların oranı ülkemizde çok sınırlıdır. Daha çok sözel beceri gerektirmeyen alanlara yöneliminin olduğu görülmektedir. İşitme yetersizliği olan çocukların okul öncesinden başlayarak gereksinimlerini karşılamaya yönelik düzenlemelerin yapılmamış olması, onların tüm başarılarını ve uyumlarını etkilemektedir.

Akran Etkileşimi ve İşbirlikçi Öğrenme

Akran etkileşimine imkân sağlanması gereklidir. Öğretim sürecinde, öğrencilerin birbirleri ile etkileşime girerek, gerektiğinde birbirlerini model almaları sağlanarak, birlikte çalışabilmeleri için fırsat yaratılması, akran etkileşiminde önemlidir. Farklı seviyedeki öğrencilerin bir araya getirilerek küçük çalışma gruplarının oluşturulması da işbirlikçi öğrenmede esastır.

İşbirlikçi öğrenme ve akran desteği için;

- Çalışma grupları oluşturulurken farklı özellik ve düzeydeki öğrencilerin bir araya getirilmesine dikkat edilmesi,
- Gruptaki her çocuğun kendi görevini ve sorumluluğunu bilmesi,
- Grup çalışmasının sonucunda, her öğrencinin etkin rol almasının sağlanması,

Farklı düzeydeki öğrencilerin yan yana oturmasına dikkat edilmesi gereklidir. Böylece öğrenciler akademik ve sosyal alanlarda birbirlerine destek olacak, öğretmenin sınıf kontrolü kolaylaşacaktır.

İşitme Engelli gençler İçin Üniversitelerde Ayrılmış Kontenjan

İşitme engelliler çok programlı liselerimizden ya da kaynaştırma eğitim yoluyla normal lise ve dengi okullardan mezun olan işitme engelli öğrencilerimize Eskişehir Anadolu

üniversitesi Engelliler Entegre Yüksek Okulu'nda yüksek öğrenim yapması imkânı bulunmaktadır.

İşitme engelli öğrenciler bu okulda; Yapı ressamlığı Ön Lisans programı, Grafik Sanatları Lisans Programları, Mimarlık Lisans Programı Alanlarında eğitim-öğretim görmektedirler.

Bu okullara giriş üniversite sınavı sonuçlarına göre ön kayıtla ve özel yetenek sınavları ile yapılmaktadır. Ayrıca üniversite sınavını kazanıp da normal öğrencilerle birlikte öğrenim yapan öğrencilerimizde bulunmaktadır.

İşitme engelli gençlerin üniversite eğitiminde başarılı oldukları ve olabilecekleri bölümleri; erkek öğrenciler için İşitme Engelliler Çok Programlı liselerinde ve Endüstri Meslek Liselerinde okudukları mobilya – dekorasyon, yapı ressamlığı, metal işleri bölümleri ile ilgili lisans ya da ön lisans programlarıdır.

Kız öğrenciler ise Kız Meslek Liselerindeki bütün bölümlere devam edebilmektedir. Kız meslek liselerinde okudukları bölümlerle ilgili lisans ya da ön lisans programlarına devam edebilir.

İşitme engelli öğrencilerin; a) meslek liselerinde okudukları bölümleri, üniversite veya meslek yüksek okullarında tercih ettikleri takdirde; bu bölümlere işitme engelli öğrenciler için ayrılacak, belli bir kontenjan dahilinde özel bir sınavla alınmalarının, b) Başka bir branşa okumak istediklerinde ise ek puan (Özürlüleri dikkate alınarak) oranının artırılarak uygulanmasının değerlendirilmesi için Yüksek Öğretim Genel Müdürlüğü'ne yazı yazılmıştır.

İşitme engelli bireylerin daha çok tercih ettiği bölümler Endüstri Meslek ya da Kız Meslek Liselerinde okudukları bölümlerle ilgili üniversitelerin lisans ya da ön lisans programlarıdır.

İşitme Engellilerin Eğitiminde Dikkat Edilecek Hususlar

İşitme engelli bazı öğrenciler sosyal olarak diğerlerinden yalıtılmış hissederler. Hafif bir işitme kaybının bile derin bir iletişim engeline neden olabileceği bulunmuştur (iletişimin%50 ila%60'ı kaybedilebilir).

Vurgu, işitme güçlüğü veya işitme engelli öğrenciler için görsel öğrenme stratejileri üzerinde olmalıdır. Öğrenme ortamını geliştirmek için aşağıdakileri göz önünde bulundurun:

- ✚ Öğrenci dudak okumaya güveniyorsa, öğrencinin anladığından emin olmak için bir tartışmada diğer öğrenciler tarafından yapılan yorumları tekrarlayın.
- ✚ Tercümanları ve bilgisayarlı not tutanları sınıfa tanıtın ve onlara rollerini açıklama fırsatı verin
- ✚ Not alıcılar ve tercümanlar tarafından yapılan kesintilere açıklık getirmek için hazırlıklı olun, biri duyulmadan konuşursa, birkaç kişi aynı anda konuşursa veya bir kavram net değilse
- ✚ Tercümana veya bilgisayarlı not alıcıya ders sırasında öğrenciye iletilmesini istemediğiniz hiçbir şey söylemeyin.
- ✚ Yazma ve yorumlama yoğun konsantrasyon ve fiziksel dayanıklılık gerektirir, bu nedenle kurs içeriğine bağlı olarak her 50 dakikalık ders süresi için en az 10 dakikalık bir mola gerektirir.
- ✚ Makul bir hızda, net ve normal bir tonda konuşun, ancak tercümanın ve bilgisayar ortamında not almanın birkaç saniye gecikme gerektirdiğini unutmayın.
- ✚ Bir sınıf iptal edilir veya yeniden yerleştirilirse, tüm tarafların (öğrenci, tercüman ve / veya not alan) bilgilendirildiğinden emin olun.
- ✚ Danışma ve planlama için tercümanlar ve not tutucularla görüşmeye hazır olun.

Öğretim stratejileri

- Ders başlangıcında dersi özetleyin ve her dersten önce öğrenciye ve tercümana içeriğe özel veya teknik terimlerin bir listesini sağlayın
- Sözlü sunumları yazılı metinle güçlendirin (bilgisayar tarafından oluşturulan herhangi bir belge ön tarafa bakmanıza izin verir)
- Varsa altyazılı videoları kullanın
- Öğrencinin tercümanı veya bilgisayar ekranını görmesini engelleyecek veya dikkatini dağıtacak hareketlerden kaçının

- Konuşurken öğrencilere yüzünüz dönük olmalı, arkadan gelen ışığa dikkat edin ve tek bir yerde kalın
- Öğrenci anlamıyor gibi görünüyorsa yeniden ifade edin veya başka kelimelerle ifade edin
- Arka plan gürültüsünü ve diğer dikkat dağınık unsurları ortadan kaldırın

4.3. İşitme Engelliler için Sözlü ve Görsel İletişim Desteği

İşitme engelli bir çocuğun eğitiminden sorumlu olan öğretmenin karşılaştığı en büyük sorun, çocukla nasıl iletişim kuracağı ve bireye diğer insanlarla nasıl iletişim kuracağını nasıl öğreteceğidir. İşitme engelli kişilerin eğitiminde sözlü iletişimi desteklemek için farklı yaklaşımlar vardır.

- Sözlü, işitsel-sözlü yöntemler
- Hareketler veya işaretlerle desteklenen yöntemler.

4.3 İŞİTME BOZUKLUĞU İÇİN SÖZLÜ VE GÖRSEL İLETİŞİM DESTEĞİ

SÖZLÜ DİL KULLANAN İLETİŞİM YÖNTEMLERİ:

Resim: Resimde 1 kadın ve bir kız çocuğu vardır, işaret dilini kullanarak iletişim kuruyor

1. DOĞAL SÖZLÜ İŞİTME YÖNTEMİ / SÖZEL

Bu yöntemle, işitme engelli küçük çocuklar, dinleyiciler gibi doğal bir dil edinme sürecini izleyerek ana dillerine erişirler, ancak şiddetli işitme kaybı durumunda bu edinim, İşitmeyenliğin türüne bağlı olarak gecikmeye ve bazı zorluklara yol açar. İşitme kaybı olan çocuklar, çevrelerindeki kişilerle anlamlı etkileşim yoluyla ana dillerini geliştirebilirler.

İşitme cihazının (işitme cihazları veya koklear implantlar) kullanılması, bu yöntemin geliştirilmesi için bir ön koşuldur. İşitme cihazlarının uygun şekilde uyarlanması, eğer çocuklar iyi bir işitme kalıntısına ve işlevsel işitmeye sahipse, bu durum sözlü dilin algılanmasına ve anlaşılmasına olanak tanır. Bu yöntem, konuşma dilini katı kalıplar olmadan doğrudan öğretmek yerine işitsel algının doğal olarak gelişmesine izin verir.

2. İŞİTSEL YÖNTEM

Dil gelişimi için işitme engelli işitme cihazı kullanıcılarına erken müdahale yöntemidir. Yalnızca işitmeye odaklanan işitsel ve iletişimsel becerilerin geliştirilmesine dayanır. Aile

katılımı, bu tür terapinin önemli bir parçasıdır. Doğal işitsel-sözel yaklaşımdan en önemli farkı dudak okuma, daktilo alfabesi, Cue Speech' in kullanılmamasıdır. Sadece algı ve işitsel hafızayı hedefleyen, bire bir metodolojik bir yaklaşımdır.

3.YAPISAL SÖZEL-ORAL YÖNTEM

Bu yöntemde dilin öğretilebileceği ve öğretilmesi gerektiği düşüncesiyle yapılandırılan dil, çocuklara belirli kalıplarla ve belirli bir sırayla öğretilir. Bu yapılanma, konuşma eğitimi, artikülasyon çalışmaları, işitme eğitimi, dudak okuma eğitimi, dil ve konuşma eğitimi başlıkları altındaki tüm çalışmaları kapsamaktadır. Dilin öğretilmesi gerektiği fikrine göre çalışmalar yapılmaktadır.

4.DUDAK OKUMA

Bazı İşitmeyen kişilerin işitsel bilgileri tamamlamak için kullandıkları bir tekniktir. Konuşmacının sesini dudaklarından okurlar. İyi bir dudak okuyucusu olmak için eğitim ve becerilere ihtiyaç vardır çünkü bazı ses birimleri görsel olarak benzerdir ve aynı ifade noktasına sahiptir veya bazıları görünür ses birimleri olmadığı için kafa karıştırabilir, bu da tam mesaj sıkıştırması için bağlamsal bilgi gerektirir.

B. HAREKETLER VEYA İŞARETLERLE DESTEKLENEN YÖNTEMLER:

1. DAKTİLOLOJİK ALFABE / PARMAK ALFABETİ

Alfabenin her harfini tanımlayan manuel bir alfabedir. Sözlü alfabeği görselleştirmek için jestsel bir yöntemdir, ancak bir konuşma yapmak için çok sınırlıdır. Yeni veya karmaşık kelimeleri heceleme için kullanılır.

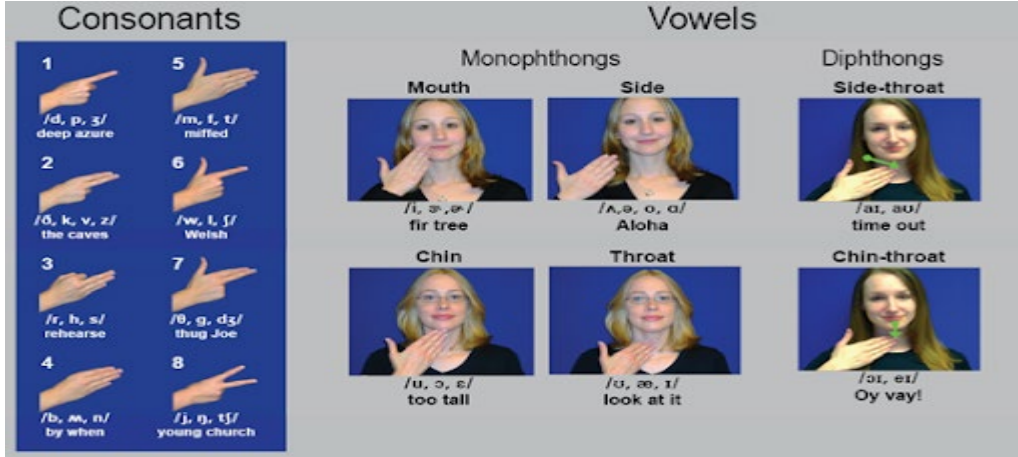
2. FONETİK DESTEK HAREKETLERİ / EL İPUCU TEKNİĞİ

Konuşma terapisinde kullanılan bir tekniktir. Sesli ve ünsüz seslerin bazı parametrelerinin görsel olarak algılanmasına yardımcı olan bir dizi el hareketinden oluşur, bunlar başkalarıyla karıştırıldıklarında telaffuzu veya fonemlerin ayırt edilmesini iyileştirir. Çocuk fonolojik farkındalık kazandığında, bu jestler yeni veya karmaşık kelimelere yardımcı olmak için zamanında kullanılacaktır.

3. CUE KONUŞMASI

Toplam iletişim, dil ediniminde kullanılan tüm sözlü, işitsel, yazılı ve işaret temelli yöntemlerin kullanımına dayalı bir eğitim yöntemidir. Bu yöntemin savunucularının, kullandıkları eğitim yöntemidir, onlar şiddetli ve derin işitme kaybı olan çocukların işaret, dudak okuma, yazma gibi yöntemlerle desteklenmesi gerektiğini ileri sürerek işitme

eğitiminde tüm yöntemlerin bir arada kullanılması gerektiğini öne sürmektedir. Çocuğun başarılı olabilmesi için hem ebeveynlerin hem de öğretmenlerin işaret dili eğitimi alması ve bu becerileri etkin bir şekilde kullanabilmesi gerekir. Çünkü bu yöntem işaret diline odaklanmaktadır.

ORTAM DÜZENLEMESİ

İşitme engelli çocukların eğitiminde eğitim ortamlarının düzenlenmesi öğretim sürecini olumlu yönde etkileyecektir. Öğrencinin işitme cihazı, ısıtma ve havalandırma sistemlerinin sesleri eşya taşıma, sandalye ve sıra gıcirtısı, dışarıdan gelen trafik gürültüsü gibi arka plandaki sesler dahil tüm sesleri yükseltir. Bu durum öğrencinin dikkatini dağıtarak sesleri ayırt etmesini güçleştirecektir.

Eğitim ve öğretimin etkili bir şekilde gerçekleştirilebilmesi için sınıf yalıtımının yapılmış olması önemlidir. Bunun için:

- Zeminin halı ile kaplanması,
- Zemin halı ile kaplanamıyorsa, masa ve sandalyelerin ayaklarına sesi önleyici herhangi bir malzemenin yapıştırılması,
- Duvarların strafor ya da başka bir malzeme ile kaplanması,
- Camlarla ilgili ses yalıtımının yapılması,
- Kapı ve pencerelerin sık sık yağlanması,
- Isıtma ve havalandırma sistemlerinin sessiz olarak çalışmasının sağlanması gerekir.
- Öğrencilerin birbirlerini ve öğretmeni rahatça görebilecekleri şekilde oturmaları sağlanmalıdır.

Eğer bu oturma ortamı sağlanamıyorsa işitme engelli çocuğun öğretmenini görebileceği, konuşmasını rahatça takip edebileceği bir yere oturtulması gereklidir.

- Sınıf içindeki ışıklandırma yeterli olmalı ve öğretmenin yüzünü gölgede bırakmamalıdır. Öğrenci öğretmenin yüzünü ve tahtada yazılanları net olarak görebilmelidir.

MATERYAL KULLANIMI

Öğrenme ortamında değişik materyallerin (oyuncak, pratik günlük nesneler, doğal malzemeler, artık materyaller vb.) bulunması ve öğretimde görsel destek sağlayacak araç ve gerecin (grafik, video, slayt, televizyon, bilgisayar, sıralama kartları, haritalar, resimler) kullanılması işitme engelli çocukların eğitimlerinde iyi sonuçlar alınmasını sağlayacaktır. Eğitim ortamında öğrenciler bu materyalleri kullanma konusunda teşvik edilmeli, gerçek deneyimlerle öğrenmeleri desteklenmelidir. Bir materyali değişik şekillerde kullanabilme fırsatı, işitme engelli öğrencilerin değişik deneyimler yaşamalarını sağlarken yaratıcılıklarının gelişimine ve yeni kavramlar kazanmalarına olanak sağlayacaktır. Böylece öğrenciler, kendi sözcükleriyle ifade ederek dili kullanma fırsatı bulabileceklerdir.

Mümkün olduğunca ölçüde tepegöz veya benzeri sunum araç gereçlerinin kullanımı, işitme engelli çocuğun hem yazılanları okuyup hem de öğretmeni takip etmesini kolaylaştıracaktır. Tepegöz vb. araç ve gerecin bulunmadığı ortamlarda, anlatılacak konunun ana hatlarının, öğrencilerin görebileceği büyüklükte bir fon kartonuna veya tahtaya yazılması işitme engelli çocuk açısından kolaylık sağlayacaktır.

UYGULAMAYA DAYALI ÖĞRENME

İşitme engelli çocukların eğitiminde yaparak yaşayarak öğrenme öğrenilenlerin kalıcılığını sağlayacaktır. İşitme engelli öğrencilerin işitme engeli nedeni ile dikkatleri çabuk dağılıbilir. Bu nedenle derse ilgilerini canlı tutabilmek, aktif katılımlarını sağlamak gereklidir. Bilgi aktarımlarında yalnızca sözel ifadeler kullanmak yerine, görsel materyal ile birlikte eğitsel yaşantı ortamları hazırlanmalıdır. İşitme engelli çocukların yaşayarak, görerek edindiği bu

yaşantıya ve uygulamaya yönelik deneyimler, onların kavram ve dil edinimini kolaylaştıracak, öğrenmeyi kalıcı kıldığı gibi eğlenceli hale getirecektir.

- ❖ Bir tarih olayının veya bir hikâyenin işlenişinde drama yönteminin kullanılması,
- ❖ Öğretimin deneylerle desteklenmesi,
- ❖ Planlanan gezilerin sınıf içinde işlenen konulara paralel olması,
- ❖ Öğrencileri soru sormaya teşvik eden etkinliklerin planlanması,
- ❖ Fırsat eğitiminden yararlanılması,

Uygulama ve yaşantıya dayalı öğrenmeye verilebilecek örneklerdir.

4.4. ULUSAL İŞARET DİLİ

Resim: Resimde Türk İşaret Dili Sembolleri vardır.

İŞARET DİLİ NEDİR

- İşaret dili, işitme engellilerin kendi aralarında iletişim kurarken, el hareketlerini ve yüz mimiklerini kullanarak oluşturdukları görsel bir dildir.
- Bu dilde sesler duyulmaz görülür. İşaret dili işitme engellilerin benim diye sahiplenecekleri tek varlıklarıdır. İletişimde zengin bir kelime hazinesine sahiptir.
- İşaret dili;
- Derneklerde öğrenilen işaret dili

- Evde kullanılan işaret dili
- Tercümanların kullandığı işaret dili

İşaret Dilinin Genel Özellikleri

İşaret dilleri de sözlü diller gibi gramer yapısına sahiptir.

- Her kavram için kullanılan işaretler kullanıcılar arasında farklılıklar olabiliyor. • İşaretlerde çoğunlukla ek kullanılmıyor.
- Her ülkenin kendi işaret dili vardır.
- Diğer dillerde olduğu gibi işaret dilinin de kullanımının erken yaşta öğrenilmesi gerekmektedir.

Türkçe ile işaret dili cümle dizimi farklıdır. TİD iyi kullanabilmek için işitme engellilerin kültürünü iyi bilmek gerekiyor. İşaret dilinde aynı işaret birden çok anlama gelmektedir. İşaretin hangi anlamda kullanıldığını cümle içerisindeki ifadeden anlamaya çalışacağız. Sıfatlar isimlerden sonra gelir. İşaretlerin yeri önemlidir. El şekillerine dikkat edilmelidir.

Jest ve mimikler: İşaret dilinde jest ve mimikler önemli bir yer tutar. Birey yaptığı işaretle birlikte yüzündeki ifadelerle size ruh halini yansıtır. İfadedeki sevgi, kızgınlık, duygusallık gibi durumları iletişim sırasında anlayabiliriz. Sinirli durumlarda iletişim hızlı ve serttir. Duygusal durumlarda rahat ve güler yüzlüdür. İletişim sırasında el dışı hareketlere de dikkate etmeliyiz.

Parmak alfabesi: TİD parmak alfabesindeki harflerin işaretleri iki el birden kullanılarak yapılır. Özellikle işaret dilini yeni öğrenmeye başlayanlar ve tüm kelimelerin işaretlerini henüz bilmeyenler için parmak alfabesi oldukça kolaylaştırıcı bir araçtır. İşareti bilinmeyen kelimeler parmak alfabesindeki harfler kullanılarak yazılabilir.

NOT: EĞİTİMİMİZDE EK OLARAK TÜRK İŞARET DİLİ SÖZLÜĞÜ VE TÜRK İŞARET DİLİ DİLBİLGİSİ KURALLARI KİTABI PDF LİNKLERİ KAYNAKLAR KISMINDA YER ALMAKTADIR.

İKİ-DİL YÖNTEMİ (BILINGUAL)

- İşitme engellilerin eğitiminde, yeni sayılabilecek bir yöntemdir.
- Genel olarak erken yaşlarda, iki dilin eşzamanlı olarak öğrenilmesine dayanır.
- İşitme engellilerin eğitimi açısından bakıldığında işaret dilinin ilk dil, sözel dilin ikinci dil olarak öğrenilmesi şeklinde tanımlanabilir. Burada herhangi bir dilin, diğerine üstünlüğü söz konusu değildir.
- Yöntemin çıkış noktalarından biri, işitme kaybından kaynaklı “işitme engellilerin” engelli olmadıkları, kendilerine ait ayrı dilleri ve kimlikleri olan bir alt grup olduklarına yönelik düşüncelerdir.
- İşaret dilinin işitme engelli bireyin iletişim ve ihtiyaçlarını karşılayacak bir anadili olduğu ve işitme engelliler tarafından tercih edildiği savunulmaktadır.
- İşitme engellilerin sözel dili de öğrenmeleri gerektiği çünkü, günümüz dünyasında birçok bilginin yazılı biçimde sunulduğu ve okuma yazma bilmemenin kişinin toplumda engelli olarak nitelendirilmesi ile sonuçlanabileceği ileri sürülmektedir.
- İşaret dili yetkin bir şekilde konuşulmaya başlandıktan sonra, sözel dilin, özellikle de okuma yazma boyutunun öğretilmesi gerekmektedir.
- Bu yaklaşımda, çocuğun (1 yaş gibi) erken bir yaşta işaret dilini öğrenerek, iletişim boyutundaki tüm sorunlarının çözümlenerek akademik bilgilere hazır bir hale gelmiş olacağı düşünülür.

4.5. ARTIRICI İLETİŞİM SİSTEMLERİ

Resim: Resimde işitme engelli bireylerin kullandığı teknolojik ve görsel araçlar bulunmaktadır.

“ARTIRICI VE ALTERNATİF İLETİŞİM (AAC), KONUŞMADA ÖNEMLİ GÜÇLÜKLER YAŞAYAN ÇEŞİTLİ KOŞULLARA SAHİP KİŞİLER İÇİN HERHANGİ BİR İLETİŞİM STRATEJİSİDİR”.

(Konusma Patolojisi Avustralya)

Kişi tarafından kullanılan strateji veya teknik, bir bireyin ihtiyaçlarının, tercihlerinin ve isteklerinin işlevsel ve etkili iletişimi için iletişim becerilerini (yani üretim ve kavrama) en üst düzeye çıkarmayı amaçlar. Bir AAC sistemi kalıcı veya geçici olarak kullanılabilir.

İKİ ANA AAC TÜRÜ VARDIR:

(1) YARDIMSIZ AAC: Harici bir yardımın kullanılmasını gerektirmeyen iletişim teknikleri: Bu, kişinin kendisi için mevcut olanı, genellikle kendi vücudunu kullandığı anlamına gelir. Yardımsız AAC örnekleri arasında göz teması, yüz ifadesi, beden dili, jestler ve manuel işaret kullanımı yer alır.

(2) YARDIMLI AAC: İletişime yardımcı olmak için kullanılan herhangi bir harici öğe

Yardımlı AAC örnekleri şunları içerir:

- yüksek teknoloji sistemleri (i-Pad, tablet, konuşma üreten cihaz)
- düşük teknolojili sistemler (gerçek nesneler, iletişim kitapları, kalem ve kâğıt, resimler)

DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN KİLİT NOKTALAR NELERDİR?

*AAC, konuşma veya dilin yerini alacak bir şey değildir, daha ziyade konuşma dilinin gelişimini teşvik eden bir yaklaşımdır.

*Etkili bir AAC sistemi kurmanın başarısının anahtarı, birey merkezli bir yaklaşım kullanmaktır. Çeşitli sistemlerin seçimi ve denenmesine bireyi dahil etmek, sistemlerin bireyin bilişsel becerileri ve kişisel tercihleri ile eşleşmesini sağlayacaktır.

*Tek bir AAC sistemi veya stratejisi, her zaman tüm ihtiyaçlarını karşılamak için yeterli olmayabilir. Daha karmaşık ihtiyaçları olan bir kişi, nerede olduklarına ve kiminle iletişim kurduklarına bağlı olarak yüksek teknolojlili bir sisteme, düşük teknolojlili bir sisteme veya yardımsız bir sisteme ihtiyaç duyabilir.

*AAC' nin etkinliği aynı zamanda kişinin iletişim kurduğu kişiye ve ne kadar destek ve eğitim aldıklarına da bağlıdır. Esnek bir iletişim ortamı sağlamak çok önemlidir.

***AAC SİSTEMLERİNİN ZAMAN GEÇTİKÇE, EK SEMBOL VEYA KELİME SAYFALARI VEYA KİŞİNİN FAALİYETLERİNİ VE İLETİŞİM YETENEKLERİNİ YANSITACAK ŞEKİLDE OLUŞTURULAN FOTOĞRAFLARLA DEĞİŞTİRİLMESİ GEREKEBİLİR.**

Mevcut diğer cihazlar:

- **Yazılı mesajlaşma**
- **Telefon amplifikatörleri**
- **Yanıp sönen ve titreşimli alarmlar**
- **Ses döngü sistemleri**
- **Kızılötesi dinleme cihazları**
- **Taşınabilir ses amplifikatörleri**
- **TTY (Metin Telefon veya tele-yazıcı)**

VİDEO VE FİLM

➤ <https://youtu.be/Vhy-9vfqkPg>

- <https://youtu.be/FdP7LRkbVds>
- <https://youtu.be/3mYWG0MmynE>

KAYNAKLAR

- <https://youtu.be/Vhy-9vfqkPg>
- <https://youtu.be/FdP7LRkbVds>
- <https://youtu.be/3mYWG0MmynE>
- **Video: Top 10 Tips for Teachers of Students with Hearing Loss**
<https://www.youtube.com/watch?v=z2EfxREKmsA>
- **Video: How to talk to communicate with a hearing-impaired person (English)**
- **Video: Providing Services and Accommodations for Deaf and Hard of Hearing Students in a Mainstream Setting**
<https://www.youtube.com/watch?v=NSHRQRsvFYs>
- **TÜRK İŞARET DİLİ - İstanbul Üniversitesi**
- **TÜRK İŞARET DİLİ SÖZLÜĞÜ - Özel Eğitim ve Rehberlik ...**
- **Türk İşaret Dili Dilbilgisi Kitabı**

KAYNAKÇA

- https://idph.iowa.gov/Portals/1/Files/EHDI/available_technology.pdf
- <https://www.nidcd.nih.gov/health/assistive-devices-people-hearing-voice-speech-or-language-disorders>
- <https://www.kigem.com/iletisim-ve-beden-dili.html>
- <https://www.ief.org.tr/sagir-isitme-engelli-bireylerle-iletisim-kurarken-dikkat-edilmesigerekenhususlar/#:~:text=A%C3%A7%C4%B1k%2C%20anla%C5%9F%C4%B1%C4%B1r%20kelimelerle%2C%20yava%C5%9F%C3%A7a%20konu%C5%9>

[Fun,birine%20ba%C4%9F%C4%B1rarak%20konu%C5%9Fman%C4%B1za%20ger
ek%20yoktur.](#)

- <https://www.ailemozelegitim.com/calisma-alanlari/isitme-engelli-bireyler>
- <http://www.antalyaozelegitim.com/blog/ogrenme-problemleri/isitme-engelli-cocuklarin-egitiminde-dikkat-edilmesi-gerekenler.html>
- [https://avys.omu.edu.tr/storage/app/public/esin.hazneci/107595/Etkili%20%C4%B0le
ti%C5%9Fim%20Teknikleri-%C3%9Cnitle1.pdf](https://avys.omu.edu.tr/storage/app/public/esin.hazneci/107595/Etkili%20%C4%B0le
ti%C5%9Fim%20Teknikleri-%C3%9Cnitle1.pdf)
- [https://dspace.gazi.edu.tr/bitstream/handle/20.500.12602/190627/998d80e28ab4a9f62
e3ad23852dd213f.pdf;jsessionid=E77F14A466D2ECF694E387685A193C9D?sequen
ce=1](https://dspace.gazi.edu.tr/bitstream/handle/20.500.12602/190627/998d80e28ab4a9f62
e3ad23852dd213f.pdf;jsessionid=E77F14A466D2ECF694E387685A193C9D?sequen
ce=1)
- (İşitme Engelli Öğrencilere Yönelik Türkiye Ve İngiltere’de Uygulanan Ana Dil
Eğitiminin Karşılaştırılması) Dilek KOCABIYIK
- <https://idph.iowa.gov/ehdi/communication>
- https://www.rehabilitasyon.com/makale/Isitme_Yetersizli_-2_CZKmDm_18
- <https://ncbegin.org/reference-chart/>
[http://www.uzmandosteliozelegitim.com/index.php/kadromuz/56-isitme-engelli-
cocuklarin-egitimi.html](http://www.uzmandosteliozelegitim.com/index.php/kadromuz/56-isitme-engelli-
cocuklarin-egitimi.html)
- <https://www.pluralpublishing.com/>
- [https://www.academia.edu/7508845/ANADOLU_%C3%9CN%C4%B0VERS%C4%
B0TES%C4%B0_A%C3%87IK%C3%96GRET%C4%B0M_FAK%C3%9CLTES%
C4%B0](https://www.academia.edu/7508845/ANADOLU_%C3%9CN%C4%B0VERS%C4%
B0TES%C4%B0_A%C3%87IK%C3%96GRET%C4%B0M_FAK%C3%9CLTES%
C4%B0)

ÜNİTE 5 :İŞİTME ENGELLİ ÖĞRENCİLERİN SINIFINDA SINIF YÖNETİMİ

Giriş

5.1 Yönetim Kuralları

5.1.1 İşitme Engelli Bireyler

5.1.2 İşitme Engelli Öğrencilerin Sınıflarında Yönetim Yönergeleri

5.2 Uyarlanan Faaliyetler

ÜNİTE HEDEFLERİ

Bu ünitenin amacı, bir eğitim ortamında işitme engelli kişilerin ihtiyaçlarını anlama, entegre etme ve yönetme konusunda bilgilendirmektir.

Temel öğrenme hedefleri:

- Bu öğrencilerin durumunu, karşılaştıkları zorlukları ve eğitim sürecine entegrasyonlarının genel ilkelerini açıklığa kavuşturmak.
- Bu bireyleri eğitim ortamına entegre etmek için profesyonellere bazı uyarlanmış faaliyetler ve bunları uygulama yolu sağlamak.

Giriş

Bozukluğu ve ona sahip insanları tanımlamanın birden fazla yolu vardır. Olası tanımlarının her biri, girişimde bulunulan perspektife ve amaca bağlıdır. Örneğin, engelliliği tıbbi açıdan farklı bir şekilde, profesyonel bir bakış açısından ise farklı bir şekilde tanımlıyoruz.

Bir bozukluk tanımıyla ilgili olası kriterler şunlardır:

- Sosyal kurallar ve toplumun biçimi.
- Engelliliğin türü ve ona yaklaştığımız bilimsel bakış açısı.

- Sosyal veya mesleki dezavantajlar.

DSÖ'nün bozukluk tanımı aşağıda özetlenmiştir:

"Bozukluk, bir kişinin kişisel özelliklerinin etkileşimi ve içinde yaşadığı çevrenin özellikleri nedeniyle karmaşık ve değişen bir fenomen olarak tanımlanır. Öz bakım, istihdam, eğitim, eğlence ve genel sosyal katılım gibi yaşamın önemli alanlarında bir dizi engel ve kısıtlama yaratan organik veya çevresel nedenlerin sonucudur. "

Bozukluğu tanımlamak için olası kriterler sosyal kurallar, bilimsel açıdan bozukluğun türü , sosyal ve mesleki dezavantajlarıdır.

5.1.1 İŞİTME ENGELLİ KİŞİ

İşitme bozukluğuna yol açan birçok neden vardır. Bunlar kişinin doğmadan önceki, doğum sırasındaki ve hatta sonrasındaki sorunları, hastalıkları, geçirdiği kazalar ve diğer nedenlerle ilgilidir.

Okula ve daha geniş çevreye entegrasyon sürecinde işitme bozukluğunun birçok türü ve biçimi bununlar birlikte belirli zorluklar vardır. İşitme bozukluğunun birçok seviyesi ve şekli de vardır:

- Kısmi veya tamamen işitme kaybı olan insanlar
- İşitme duyularını iyileştirme veya iyileştirme sürecinde olanların yanı sıra zamanla işitme kaybı azalan kişiler
- Son olarak, çevreyi algılama yeteneği ile ilgili olan veya olmayan işitme bozukluğu dışında başka sorunları olan insanlar bulunmaktadır.

Bu bireyler görme engelli bireylere göre görsel avantaja sahip olmakla birlikte dinleme kısmında ciddi sorunlar yaşamaktadır.

Okula ve daha geniş çevreye entegrasyon sürecinde işitme bozukluğunun ve spesifik zorlukların birçok türü ve şekli vardır.

5.1.2 İŞİTME ENGELLİ ÖĞRENCİLERE UYGULANABİLECEK YÖNETİM YÖNERGELERİ

Her işitme bozukluğu vakası farklıdır ve farklı özelliklere sahiptir. Ancak işitme engellilerin eğitime entegrasyonu için bazı ortak yönetim yönergeleri vardır.

Bu yönergeler üç temel sorunu ele almaktadır:

- Her türlü ekipman ,teknik ve pratik destek.
- Öğretim yöntemleri ve eğitim materyali ile etkileşim.
- Bireyin toplumdaki konumu, dezavantajları ve gruptaki rolünün üstesinden gelme.

Ekipman ve teknik destek açısından amaç, öğrenciyi derse ve eğitim sürecine dahil edebilmek için gerekli tüm imkanları sağlamaktır.

- i. Engellilik türüne ve düzeyine bağlı olarak, bireyin günlük yaşamında halihazırda kullandığı tüm araçları eğitim sürecinde kolaylaştırmak için teşvik etmek ve sağlamak.
- ii. Engeline rağmen rahat edebilmesi için bulunduğu sınıfın tüm bölümlerinin konfigürasyonu.
- iii. Eğitim sürecinde kullanılan araçların, dezavantaj ve dışlanma duygusundan kaçınılarak, becerilerini ve yeteneklerini geliştirecek şekilde doğru seçimi.

İşte yukarıdakileri açıklayabilecek bir örnek:

"S. "4 yıl önce geçirdiği trafik kazası sonrası işitme engelli bir çocuk olan 12 yaşındaki S., her iki kulağında da kulak arkası (BTE) işitme cihazı kullanmaktadır. Okula gittiğinde, mahallesindeki çocuklarla yaşadığı sorunlara ve yalnızlığına bakarak, işlerin çok zor olacağını düşündü. sınıfta yapabileceği çok şey varken, yapamayacağı kadar çok ve önemli şeyler olduğu için katılmak onun için zordu. Sözlü öğretimi veya sınıf tartışmasını nasıl anlayabilirdi? Sınıf arkadaşlarıyla nasıl iletişim kurabilirdi? Dinleyebilmek için, sınıfta konuşan herkesin dudaklarını nasıl okuyabilirdi? İlk birkaç gün sessizdi, başkalarına ve öğretmene kapalıydı. Başkalarının yaptıklarına uyamayacağını düşündü. Her şey çok zor görünüyordu ona göre, sonunda öğretmenin hayatını kolaylaştırmaya çalıştığını anlasa bile. "

Amaç, öğretim yöntemlerini ve eğitim materyallerini etkileşim açısından, bu tür insanlar için herhangi bir zorluk veya engel olmayacak şekilde kullanmaktır.

Bu hedefe ulaşmak için aşağıdakiler yararlıdır:

- i. İşitme engellilerin katılımını zor veya imkânsız kılan yöntemlerden veya yollardan kaçınmak.
- ii. Bu kişilerin eğitim materyallerine eşit şekilde erişebilmeleri veya bunun dışında tutulmamaları için tüm araçları kullanmak.
- iii. Öğretmenin inisiyatifinin gelişimini, bu bireylerin ihtiyaçlarına uyum sağlamasını ve nihayetinde sorunsuz entegrasyonunu sağlamak için yöntemlerin ve eğitim materyallerinin böyle bir yol içinde kombinasyonu.
- iv. Eğitim sürecinde sürekliliği sağlamak için öğretmenin ve bu kişilerin kişisel ilişkisi ve etkileşimi.

Önceki örneğe devam edelim:

"S. öğretmen tarafından sınıfta merkezi bir konuma yerleştirildi, böylece gerekirse tüm sınıf arkadaşlarını görebilecekti. Sınıfta yer değiştirirken her zaman önde olması öğretmenle göz teması kurması, dudaklarını ve hareketlerini okuyabilmesi açısından ona kolaylık sağladı.

K. de oraya yerleştirildi. Kısa bir süre sonra yakınlarda yaşadıklarını ve okula birlikte hareket etmenin ve arkadaş edinmenin kolay olduğunu keşfettiler.

K., birlikte olmadıkları zamanlarda e-posta ve diğer sanal yollarla çok sohbet ederken S.'nin şakalarını çok seviyor. Aynı zamanda K., sınıf içinde ve dışında ona yardım eder, gerekli her şeyi yazar, notlar verir ve , özellikle . S'nin not etmeyi veya anlamayı başaramadığı sözlü tartışmaları. Aynı zamanda daha iyi bir öğrenci olan S., öğrenme sorunlarının birçoğunu açıklar ve çözer.

Sınıftan aldıkları bir fikre dayanarak ve öğretmenlerinin teşvik etmesi üzerine, K.'nin her zaman okulda olduğu gibi altyazı kullanıldığından emin olduğu filmleri izlemeyi severler. Bu aynı zamanda sınıfta ona çok yardımcı olmuştu, çünkü göz teması kurduğundan emin oldu, böylece yazılı her şeyi okudu veya genel olarak dudakları, elleri ve vücut hareketini okuyarak anlatılanları anladı."

Bireyin toplumdaki konumu, engellilikle başa çıkması ve gruptaki rolü açısından amaç şudur:

- bu kişilerin diğer öğrencilerle eşitliğinin geliştirilmesi,
- sorunsuz entegrasyonları ve bütün tarafından kabulü
- Bu bireylerin yeteneklerine dayalı olarak sahip olabilecekleri roller geliştirmek.

Bu amaca ulaşmak için aşağıdakiler faydalıdır:

- i. Diğer öğrencilerin bu insanları ağırlamaya ve ortak faaliyetlerinde eşit muamele etmeye hazırlanması.
- ii. Bu bireylerde ve bütünle ilişkilerinde sıklıkla gözlenen dezavantaj duygusu ile başa çıkmak.
- iii. Bu bireylerin eğitim süreci dışındaki faaliyetlere aktif olarak katılmaları için sürekli teşvik ve kolaylaştırma.
- iv. Bu kişilerin tüm öğrenciler arasında eşit konumlarının hatırlatılması
- v. Eğitim topluluğuna entegrasyon sürecinde ortaya çıkan sorunların çözümünü sağlamak için bireylerin öğretmenle kişisel ilişkilerinin geliştirilmesi.
- vi. Eğitim sürecinde ve sonrasında bireyin kişisel yeteneklerinin geliştirilmesi ve tanıtılması.

Örnek sonuçlandırma:

«Özellikle okuldaki günlerinde S., kesinlikle dışlanacağı derslerinden birinin Müzik olduğunu düşündü. İşieme duyusunu kullanmadığı bir derse katılmayı imkânsız buldu. Bunun onu zor bir duruma sokacağını düşündü. Ders sırasında onunla kimsenin ilgilenmeyeceğini ve sessizce zamanının geçmesini bekleyeceğini düşündü.

Ancak öğretmen, bu dersi ihtiyaçlarına uyarlamaya özen gösterdi. Çocuklara müzik dinlemenin yanı sıra, bestelenme şeklini, yani çalınabilmesi için notalar halinde yazılmasının önemli olduğunu gösterdi. Ayrıca onlara müziğin için tiyatro ve genel olarak konuşma ile birleştirilebileceği diğer sanatlarda ne kadar önemli olduğunu gösterdi.

S., ilk isteksizliğine rağmen, müziğin bestesine özellikle ilgi gösterdi ve ne yaptığını hayal etmesine yardımcı oldu. Onu daha da mutlu eden şey, sözlü konuşma ile bu kombinasyon oldu. Böylece şarkı sözleri ve melodik şiirler okumaya başladı ve böylece müzik bilgisini artırdı.

Bütün bunlar yetmezmiş gibi ve öğretmenin önerisiyle okulda müzik, dans ve konuşmalı bir tiyatro grubu düzenlendi. Daha önce de söylediğimiz gibi sözlü konuşmada iyi olan ve iyi bir mizah anlayışına sahip olan S., metinler ve diyaloglar icat etmeyi, başkalarının kendilerini dinlemeden, dudak okuma ve vücut dilinden konuşmalarını ve ifade etmelerini gözlemlemeyi sevdiği için oynadı ve yönetti.

K. ile olan ilişkisine gelince, mahalleden diğer çocuklarla buluştular ve herkesin rolünü alacağı ilk radyo istasyonlarını müzik şovlarıyla, aynı zamanda oyun, şiir okuma, şiirler bir de metinler ile düzenlemeyi düşünüyorlar. . . "

İşitme engelli kişilerin entegrasyonu için yönetim kılavuzu, ekipman ve teknik desteğe, öğretim yöntemlerine ve eğitim materyalleriyle etkileşime ve bireyin toplumdaki konumuna, engellilikle başa çıkmaya ve bir gruptaki rolüne dayanmaktadır.

5.2 UYARLAMALI FAALİYETLER

İşitme engelli öğrencileri dahil etmeye yönelik yönergeleri ve genel ilkeleri gördükten sonra, bunları entegre etmek için yapabileceğiniz bazı etkinlikler aşağıda verilmiştir. Bu faaliyetler yukarıda kullandığımız konularla ilgilidir:

Ekipman ve teknik destek ile ilgili:

1. İşitme engellilere yeterli görünürlük sağlamak için sınıf alanını yapılandırın. Öğretmen ve diğer öğrencilerle sürekli görsel temas, sözlü konuşmayı ve katılımcıların sözel olmayan araçlarını (dudak okuma ve vücut dili) takip etmelerini sağlayın.
2. Bu bireyleri sınıfın bölümlerini (dolaplar, raflar) kullanmaya teşvik edin ve diğer öğrencileriniz gibi alandaki hareketle tanışmalarına yardımcı olun.
3. Bu öğrencilerin günlük yaşamlarında kullandıkları tüm araçları (kulaklıklar, refakatçi) sınıf içinde kullanmaya teşvik etmeyi ve açıklamayı unutmayın.
4. Bu kişilerin eğitim süreci dışında kullandıkları her alanın (merdivenler, koridorlar) tereddüt etmeden ve risk almadan rahat hareket etmek için uygun şekilde tasarlandığından ve donatıldığından emin olun.
5. Konuşmanın yazılı notlara dönüştürülmesi için özel bilgisayarlar ve yazılımlar gibi yalnızca işitme engelliler için özel ekipman tedarikini arayın ve düşünün.
6. Toplam işitme kaybı olan kişilerde, eğitim materyalinin kendileri için erişilebilir olduğundan emin olun. Eğitim materyalinin dönüştürülmesini, edinilmesini ve kullanılmasını uygun bir biçimde (yazılı form, kılavuzlar ve işaret dilinin öğretimi) sağlayın.
7. Bu insanların dinlemesine yardımcı olun. İşitme seviyelerine bağlı olarak onları size yakın bir mesafeye koyun. Duruma bağlı olarak ne kadar uygun mesafe olursa, katılımları o kadar kolay olacaktır.
8. Multimedya kullanırken özellikle, kulaklıkların mevcut olması iyidir ve bu insanlara bu medya ile etkileşimlerini kolaylaştırmak için yakın veya uygun yerlere geçebileceklerini açıklayın.
9. Uygun aydınlatmanın kullanılması uzaktan okumayı ve göz temasını kolaylaştırır. Bunu halledin. Bu öğrencilere aydınlatmanın gördüklerini görmelerini, okumalarını veya anlamalarını engelleyip engellemediğini sorun.
10. İşitme engelliler için hem ekipmanla ilgili hem de genel olarak uzman eğitmenlere danışın, tartışın ve gerekirse destek alın.
11. Ayrıca gerekli gördüğünüzde, işitme engelli kişilerin, eğitime dahil edilme sorunları için, eğitim sürecinin içinde ve dışında uzman bir eğitmeniye danışın.

12. Son olarak, işitme engelli insanlar için yasaklayıcı olan eğitim materyalinin kullanımını önceden reddetmek iyidir. Düşük veya karmaşık seslerden kaçınılmalıdır.

Öğretim yöntemleri ve eğitim materyali etkileşimi ile ilgili:

1. Amacın bu kişileri açılıştan kapanışa kadar ve sınavlar sırasında tüm eğitim sürecine eğitime dahil etmek olduğunu unutmayın.
2. Eğitim sürecine katılımları için tüm ayrıntılarla ilgilenin, böylece sürece dahil olmalarını sağlayın
3. Sizin ve öğrencilerin duyularını kullanma şekli bu bireyler için önemlidir. Görsel odaklı olun.
4. Genel olarak , hem bu bireyler hem de tüm öğrenciler için dokunma, görme ve hatta koku gibi diğer duyuların rolünü kullanın ve vurgulayın.
5. Bu insanlarla görsel teması sürdürmek için mekandaki konumunuza ve hareketinize dikkat edin.
6. Diğer eğitim süreci türleri ve biçimleri, etkileşimli ve etkileşimsiz , sözsüz araçlara dayalı, teatral oyun gibi, sizin için yararlı olabilir.
7. Bu insanlara rol ve sorumluluk vermekten çekinmeyin ve yapamayacaklarını düşünseler bile onlarla başa çıkmalarına yardımcı olun.
8. Daha spesifik olarak, onlara sınıfa ve öğrencilere sunum ve etkinlikler yapma fırsatı verin.
9. Öğrencilerin etkileşimlerini teşvik edin. Küçük sınıflar düzenleyin.
10. Hem kendi kendinizde hem de diğer öğrencilerde hareket ve ifade yeteneğini geliştirin. Bu bireylerin konuşulan kelimeyi anlamaları ve aktif olarak katılmaları yararlıdır.
11. Aynı nedenlerden dolayı, multimedya kullanırken, bu bireylere kolaylık sağlamak için altyazıların, notların ve genellikle okuma tabanlı medyanın kullanımına özellikle dikkat edin.
12. Bu kişilere, özellikle toplam işitme kaybından ziyade kısmi olan kişilere, panodaki notlardan, bir haritadan veya eğitim sürecinde kullanılan sunum dosyalarının kopyalarını verdiğinizden emin olun.
13. Genel olarak, önceden verilen (notlar, harita, tablo, multimedya) ile tüm malzemelere aşina olmalarına yardımcı olun.
14. Müzik ve seslerin kullanılması durumunda, bu bireyler için resim, yazı veya şiir gibi onlar için daha anlaşılır olan diğer sanat formlarıyla kombinasyon yoluyla anlamalarını kolaylaştırın.
15. Öğrenme sürecinde neler olduğunu anlamaya ve açıklamaya yardımcı olması için bir sınıf arkadaşını yakınlarına yerleştirmek de iyi bir fikirdir.
16. Eğitim sürecinde mevcut tüm bilgileri özümsemek için ihtiyaç duydukları zamanı verin.
17. Bu bireyler için bireyselleştirilmiş veya destekleyici öğretim yöntemlerinin geliştirilmesi, geri kalanıyla birlikte yararlı olabilir.
18. Sırayla yardım isteyin. Deneyimli öğretmenlerle konuşun ve gerekirse kalifiye bir yardımcı öğretmenle iş birliği yapın.

19. Rolünüzde özgür hissetmek için tereddüt etmeyin. Eğitim materyalinin sürekli olarak yeniden değerlendirilmesi, ihtiyaçlara ve yeni verilere göre yeniden değiştirilmesi kesinlikle gerekli olacaktır.

Toplumdaki konumu, dezavantajın yönetimi ve gruptaki rolü ile ilgili:

1. Bu bireylerin en önemli ihtiyacının güvenlik olduğunu unutmayın.
2. Ayrıca, ders sırasında ve dışında kendilerini güvende hissettiklerinden emin olun.
3. Öğretmenin rolü bu bireyler için oldukça önemlidir, güvenlerini kazanın.
4. Onları teşvik ederken, anlamalarını kolaylaştıran araçlarla ilgili olarak, geliştirdikleri klişelerin üstesinden gelmenin genellikle zor olduğunu unutmayın
5. Ayrıca yeteneklerini keşfetmek için onlarla konuşun.
6. Onlara ve aynı zamanda tüm öğrencilere sürekli teşvik edici ve destekleyici olun. Her çocuk benzersizdir ve özelliklerine saygı duyun.
7. Bu bireylere tedavinin ayrıcalık veya dezavantaj duygusuna neden olmaması, kapsayıcılık ve eşitliğe yönelik olması gerektiğini unutmayın.
8. Öğretim yöntemleriniz sayesinde ekip çalışmasını bir yaşam biçimi olarak geliştirin.
9. Sunum grupları, rol ve sorumluluk grupları ve etkinlik grupları oluşturun.
10. Bu kişilerin katılımıyla ders dışı aktiviteler önerin.
11. Bu bireylerin zorluklarını aşma yeteneğine dayalı faaliyetleri vurgulayın.
12. Ayrıca yeteneklerini ve diğer becerilerini vurgulayan etkinlikleri arttırın.
13. Eğitimi kapsayıcılık ve kabul kültürüyle donatın.
14. Diğer kursiyerlere ve personele yönelik uygun hazırlık ve kabul materyallerini kullanın.
15. Ayrıca, eğitim topluluğunun üyeleriyle tartışarak kapsayıcılıkla ilgili yöntemler geliştirin.
16. Ders dışı ortam genellikle bu bireyleri dahil etme veya etmemede önemli bir rol oynar, bu nedenle onu keşfetmek iyi bir fikirdir. Muhtemelen bu bireyleri iyi bir şekilde tanımak için aileleri ve çevreleriyle birlikte çalışın.
17. Dediğimiz gibi, bu bireyler için önemlisiniz. Muhtemelen güvenilir ve destekleyici bir ilişki bağlamında, eğitim topluluğu içinde veya dışında onlarla sosyalleşmek iyi olacaktır.
18. Tetikte olun. Bu bireylere ortak öğrenciler, aile veya daha geniş sosyal çevre tarafından olası kötü muameleyi zamanında teşhis edin.
19. Size verilen yardımdan yararlanmayı unutmayın. Bu insanlar için kullanılan tüm paralel yöntemleriyle (destekleyici, bireyselleştirilmiş öğretim) ve aynı zamanda özel

eğitmenlerle sorunsuz iş birliği ve koordinasyon, yöntemlerinizin geri bildirimine ve uyarlanabilirliğine yardımcı olur.

İşitme engelli kişilerin entegrasyonu için uygulanan teknikler, ekipman ve teknik destek, öğretim yöntemleri ve eğitim materyalleriyle etkileşim, bireyin toplumdaki konumu, engellilikle başa çıkma ve bir gruptaki rolüne göre şekillendirilmelidir.

KAYNAKÇA

Κουμαρη Αριστείδη, Οίκος Τυφλών Καλλιθέας-Μια πεντηκονταετία φιλανθρωπικής δράσης - 1906/1956, Καλλιθέα 1956.

Ορφανός Πέτρος, Οδηγός για τυφλόκωφους μαθητές, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, Αθήνα 2004

Πρακτικά επιμορφωτικών σεμιναρίων σε θέματα τυφλοκώφωσης, Κ.Ε.Α.Τ, Αθήνα 2002

Τουτουλη Ηλια, Μεταφρασμένα από τα Ιταλικά άρθρα για την τύφλωση και την τυφλοκώφωση, Κ.Ε.Α.Τ., Καλλιθέα 2006

Σκοροχοντοβα Ναταλία, Έτσι πετά ένα πουλί, Έκδοση του Συλλόγου Γονέων Κηδεμόνων και Φίλων Τυφλόκωφων παιδιών «Ηλιοτρόπιο», Αθήνα 1999.

Ενημερωτικό Φυλλάδιο του Πανελληνίου Συλλόγου Γονέων, Κηδεμόνων και φίλων, Τυφλόκωφων παιδιών «Ηλιοτρόπιο»

BLAHA, R., Calendars for Students with Multiple Impairments Including Deafblindness, TEXAS SCHOOL for the BLIND and VISUALLY IMPAIRED, 2001.

MILES, B. & RIGGIO, M., Remarkable Conversations. A guide to developing meaningful communication with children and young adults who are deafblind, PERKINS SCHOOL FOR THE BLIND BY CONRAD HILTON FOUNDATION, 1999.

Yoshinaga-Itano, C., (2003). From screening to early identification and intervention: Discovering predictors to successful outcomes for children with significant hearing loss. Journal of Deaf Studies and Deaf Education, 8(11), 11-30.

Schirmer, B.R. (2000). Language & Literacy Development in Children who are Deaf. Boston: Allyn and Bacon.

Sass-Lehrer, M., (2003). Programs and services. Στο B. Bodner-Johnson & M. Sass-Lehrer (Eds), The Young Deaf and Hard of Hearing Child. A Family-Centered Approach to Early Intervention, Baltimore, Maryland: Paul Brookes Publishing Co.

ÜNİTE 6:DANIŞMANLIK VE İLETİŞİM BECERİLERİ

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ

6.1. Duyusal engelli kişilerle empati kurabilme teknikleri

6.1.1 Empati

6.1.2.Etkinlikler

6.1.3.Özet

GİRİŞ

Dış dünyayı duyularımız aracılığıyla algılar ve tanırız. Bilindiği gibi göz en önemli duyu organlarından biridir. Gözlerimizi bir insanın dışarıya açılan penceresi olarak düşünebiliriz. Görme duyusunun olmaması insan hayatını çok olumsuz etkiler. Çünkü hayatı normal bir şekilde devam ettirebilmek ve birçok görevi yerine getirebilmek için görmek gereklidir. Görme yetisi ile çocuklar, yetişkinleri gözlemleyerek ve taklit ederek günlük yaşam için gerekli olan birçok kavram ve beceriyi neredeyse hiç çaba harcamadan öğrenirler. Ancak görme engelli çocuklara öğrenme yaşantıları sağlanmazsa pek çok kavram ve beceriyi kolaylıkla kazanamazlar. Engelli bireylerin her alanda kimseye ihtiyaç duymadan yaşamlarını sürdürmeleri en doğal hakkıdır.

6.1.DUYUSAL ENGELLİ KİŞİLERLE EMPATİ KURABİLME TEKNİKLERİ

Görme engelli bireylerle empati kurmak, onları daha iyi anlamamızı ve daha doğru bir şekilde yardımcı olmamızı sağlar. Bunun için onları daha iyi tanımamız gerekiyor. Görme Engellilerin Genel Özellikleri;

1. Doğuştan görme engelli olan bireyler, ayakta dururken ya da otururken ileriye ya da geriye sallanma, yüzünün önünde parmaklarını ya da ellerini sallama, parmaklarını ya da elini

- sallama, parmakları ile gözlerini ovuşturma gibi amaçsız hareketler gösterebilirler.
2. Görme engelli bireyler, insanların yüzlerini ve eşyaların görünümünü canlandıramadıkları için onlarla iletişimlerinde pasif ve anlamsız bir yüz ifadesine sahiplerdir.
 3. Gören bireylerle konuşurken çoğu zaman duyarsız, ilgisizmiş gibi görünürler.
 4. Birçok çalışma, görme engelli bireylerin yer değiştirmelerini sağlayan yuvarlanma, yürüme gibi hareket becerilerini kazanmada gecikme gösterdiğini ortaya koymaktadır.
 5. Sonradan görme duyusunu kaybeden bireyler arasında motor gecikme görülmez, ancak daha önce görme duyusunu kaybetmiş bireylerde motor gecikme görülür.
 6. Tamamen görmeyen (total kör) bireylerin yürüyüşü daha kısa adım şeklinde, belirgin bir ayak sürüme davranışı, yavaş yürüme, eğik yürüme gibi şekilsel davranışlar gösterirler.
 7. Kavramsal gelişimde ya da bilişsel yeteneklerde gecikme gözlemlenebilir.
 8. Özellikle soyut düşünmeyi gerektiren becerilerde daha başarısız olabilirler.
 9. Alan kavramını vermek güçtür. Alana ilişkin bilgiler daha çok dokunma duyusu aracılığıyla kazanılmaktadır.
 10. Görme yetersizliğinden kaynaklanan eksiklikleri diğer duyu organlarını kullanarak telafietmeye çalışırlar.

6.1.1 EMPATİ

İletişim, bilgi üretme, aktarma ve anlamlandırma sürecidir. Genel anlamda iletişimi gerçekleştirebilmek için iki sistem gereklidir. İki sistem arasındaki bilgi alışverişini iletişim kabul edebiliriz (Dökmen, 2005: 19). Kişilerarası iletişimde bireylerin birbirini anlayabilmesi ve anlaşıldığını hissedebilmesi ve iletişimini sağlıklı temeller üzerinde ilerlemesinde empati kavramı oldukça önemli bir rol üstlenmektedir. En basit tanımıyla empati kişinin kendini karşıdaki kişinin yerine koyarak duygu ve düşüncesini anlayıp bunu ona aktarmasıdır.

Literatür incelendiğinde tarihsel süreçte empati kavramının farklı şekillerde tanımlandığı görülür. İlk olarak 1897’de Tepeodor Lipps, bir insanın kendisini karşıdaki bir nesneye – örneğin bir sanat eserine – yansıtması, kendini onun içinde hissetmesi ve bu yolla o nesneyi kendi içine alarak (absorbe ederek/özümseyerek) anlamasına sürecine einföhlung adını vermiştir (bahs. Barrent-Lennard, 1981 ve Wispe, 1986). Lipps o dönemde empati kavramı yerine einföhlung kelimesini kullanmıştır. Lipps 1897’den sonraki çalışmalarında nesnelerin yanı sıra insanların algılanması sırasında einföhlungun ortaya çıkabileceğinden söz etmiştir. 1909 yılında Edward B. Titchener, einföhlung terimini Yunancadaki “empathia” teriminden

yararlanarak İngilizceye “empathy” olarak tercüme etti. Yunancada “em” içine, “patheia” ise algılama anlamını taşıyordu. Böylece empatinin psikoloji ve psikiyatri literatüründeki serüveni başlamış oldu (Dökmen, 2005:134-135).

Baret (1981)’e göre; Adler, empatiyi başkasının gözleri ile görmek, başkasının kulağı ile duymak, başkasının kalbi ile hissetmek olarak tanımlamaktadır. Karen Horney kişinin karşısındaki kişinin dünyasını imgeleme yoluyla hissedebilmesi olarak empatiyi tanımlamıştır (Akt. Geçtan, 1981: 5-7).

Bu noktadan itibaren empati konusu psikoloji içinde başlıca üç aşamadan geçmiştir (Baston ve diğ., 1987). İlk aşama 1900’lü yılların başından 1950’li yılların sonuna kadar olan empatinin bir inansın karşısındaki insanı tanınması, kendini onun yerine koyarak onun özellikleri hakkında bilgi sahibi olması anlamında kullanılmasıdır. İkinci aşamada 1960’lı yıllarda empatinin duygusal yönünün bulunduğu belirtilmiştir. Bu anlayışa göre insanın karşısındaki insanın rolünü alması ön şarttır ama asıl olan onun hissettiği duyguları hissedebilmektir.

Üçüncü aşama ise 1970’li yıllarda empatinin karşısındaki kişinin belirli duygusunu anlama ve bu duyguyu ona aktarma biçiminde tanımlanmasıdır. Bu yeni algıya göre, empati kuran insan kendinden çok karşısındaki insana odaklanır (Akt. Dökmen, 1988:156-157).

Günümüzde de empatinin en geçerli tanımı Roger (1975) tarafından bir kişinin kendisinin karşısındaki kişinin yerine koyarak olaylara onun bakış açısıyla bakması, o kişinin duygularını ve düşüncelerini doğru olarak anlaması, hissetmesi ve bu durumu ona iletmesi olarak tanımlanmıştır. Dymond (1949) empatiyi diğerinin düşünce, duygu ve hareketlerini hayal gücüne dayanarak kendi içerisine alma olarak tanımlarken Hoffman (1982) kişinin kendi durumundan çok, karşısındaki bireyin durumuna en uygun dolaylı duygusal tepki vermesi olarak empatiyi tanımlamıştır (Akt. Yüksel, 2015: 3-4). Dökmen (2005), bir kişinin karşısındaki kişi ile empati kurabilmesi için gerekli olan öğeleri şöyle sıralamıştır:

a) Empati kuracak kişi, kendisini karşısakinin yerine koymalı, olaylara onun bakış açısıyla bakmalıdır.

b) Empati kurmuş sayılmak için karşısındaki kişinin duygularını ve düşüncelerini doğru olarak anlamak gereklidir. Karşısındaki kişinin yalnızca duygularını ya da yalnızca düşüncelerini anlamak yeterli değildir. Burada empatinin iki

temel bileşeni devreye girmektedir. Bunlar empatinin bilişsel ve duygusal bileşenleridir.

c) Empati tanımındaki son öge ise, empati kuran kişinin zihninde oluşan empatik anlayışın, karşıdaki kişiye iletilmesi davranışdır. Karşıdaki kişinin duygu ve düşüncesi tam olarak anlaşılabilirse bile anlaşılabilirler ifade edilmediği sürece empati kurma süreci tamamlanmış olmayacaktır (s: 135-136). Ünal (1972), insanları anlama kabiliyeti ifadesi ile empatiyi eşdeğer olarak kullanmıştır. Empati kurarken karşıdaki insanın nasıl anlaşıldığı üzerinde durmuş, bu konuda görüşünü belirtmiştir:

Çıkarsama Kuramına göre bireyler kendi duygu, düşünce ve heyecanlarına, beden duruşu, şekil ve hareketlerinin, kaslarının gerginlik veya gevşekliğinin de eşlik ettiğinin ifade ederler. Böylece fiziki ifadeler iç yaşantılarla eşleştirilmiş olur. Yani fiziki ifadeler içsel durumların işareti olarak yorumlanır. Kişisel kendi fiziki ifadeleri ve içsel durumlarındaki eşleştirmeye karşıdaki kişinin fiziki durumundan içsel durumu hakkında çıkarımyaparlar.

Rol Oynama Kuramına göre empati çevredeki insanların taklit edilmesi bireyin kendisini karşıdaki kişinin yerine koyarak başkalarının bakış açılarını kavranması, onların davranışları ile ilgili beklentilerin geliştirilmesi olarak tanımlanır. Rol oynama davranışı çocuklarda yetişkinleri taklit etme ve onların beklentilerini karşılamayla başlar. Çocuk bunu tekrarladıkça ileriki yetişkinlik döneminde karşıdaki kişinin beklentilerini o derece iyi anlayacaktır.

Heyecan Yayılması Olarak Empati; Harry Stack Sullivan'ın ortaya koyduğu bu görüşe göre, çocuk ile ona bakan kimse arasında, bir çeşit heyecan sirayeti veya iştiraki anlamında heyecansal bir bağ vardır. Sullivan buna empati demiştir. Bu anlamdaki empati, çocuk ile ona bakan yetişkin arasında bildirişim sağlamaktadır. Krech ve Crutchfield (1958) bir başka insanın heyecanının dış belirtilerini algılandığı zaman aynı heyecan kişinin

içinde de uyanabilmektedir. Başkasının heyecanını yakalayıp kendinde ifade eden kişi karşıdaki kişiyle empatize olmuş olmaktadır (s: 71-79).

Empatinin Sınıflandırılması

Dökmen (1988), yaptığı çalışmalar sonucunda aşamalı empati sınıflamasını ortaya koymuştur. Aşamalı empati sınıflamasının üç temel basamağı vardır. Bu basamaklar, Onlar Basamağı, Ben Basamağı ve Sen Basamağı'dır. Bu basamakların her biri kendi içerisinde “düşünce” ve “duygu” olmak üzere iki alt basamaktan oluşmaktadır. Sen Basamağı: Senin sorunların karşısında sen ne düşünüyorsun ve ne hissediyorsun? Ben Basamağı: Senin sorunların karşısında ben ne düşünüyorum ve ne hissediyorum? Onlar Basamağı : Senin sorunların karşısında onlar (toplum) ne düşünüyor ve ne hissediyor?

Aşamalı Empati Sınıflaması (Dökmen 1988).

Onlar Basamağında tepki veren bir kişi karşıdaki kişinin kendisine anlattığı sorun üzerinde düşünmemekte, sorun sahibinin duygu ve düşüncesine dikkat etmemektedir. Geribildirim verilirken toplumun görüşleri dile getirilmektedir. Ben Basamağında empatik tepki veren bir kişi benmerkezcidir. Sorunu anlatan kişinin duygu ve düşüncesine eğilmek yerine sorun sahibini eleştirir, akıl verir kendinden bahseder. Sen basamağında empatik tepki veren kişi kendisine sorununu ileten kişinin rolüne girer. Olaylara o kişinin bakış açısıyla bakar. Karşıdaki kişinin duygu ve düşüncesine odaklanır (Dökmen, 1988:170)

Empati kavramı psikoloji literatüründe farklı kuramcılar tarafında farklı şekilde tanımlanmıştır. Empatinin bileşenleri konusunda da bu farklılık kendini göstermekte olup farklı kişiler tarafından farklı bileşenler belirlenmiştir. Kurdek ve Rodgon (1975) empatinin bileşenlerini, algısal perspektif alma, bilişsel perspektif alma ve duygusal perspektif alma olarak üçe ayırmışlardır. Hoffman (1979) empatinin bilişsel, duygusal ve güdüsel olarak üç bileşeni olduğuna değinmektedir (Akt. Yüksel, 2015: 5-11).

Feschbah (1979)'un üç bileşenli modeline göre empatinin bileşenleri, diğerlerinin duygusal durumunu ayırt etme yeteneği, diğerlerinin rolünü ve perspektifini alma yeteneği,

duygusal tepki verme yeteneğidir. Davis (1996) empatinin dört boyutundan bahsetmektedir. Bunlar; empatik ilgi, hayal gücü, kişisel sıkıntı ve perspektif almadır (Akt.Yüksel, 2015: 10). Gallo (1989), empatinin bilişsel ve duygusal iki bileşeninden söz etmektedir. Başkasının nasıl hissettiğini anlama bilişsel, başkası ile duygusal iletişime geçme duygusal bileşendir (Akt. Cotton, 1992: 8).

İşitme engeli olan bireylerle empati

İşitme Ve Konuşma Engelli Kültürü / Psikososyal Özellikler

İşitme ve konuşma engelli bireyler çocukluk döneminden itibaren öncelikle ailesi, daha sonra da yakın çevresi ile etkileşime geçer. Aile-çocuk etkileşimi, engelli bireyin sosyal ve duygusal gelişiminde en önemli faktördür. İletişim kurmak; bireyin düşüncelerini, toplumsal değerlerini, sosyal hayatı paylaşması sonucunu doğurur. Ailelerin bireyin engelini reddetmesi, inkâr etmesi, olumsuz anne baba tutumları gibi durumlar işitme-konuşma engelli bireyin sosyal ve duygusal gelişimine olumsuz bir zemin oluşturur. Öğretmen ve akranları da işitme-konuşma engelli bireyin sosyal ve duygusal gelişiminde önemli rol oynarlar. İşitme engelli bireyler ihtiyaçlarını sözel olarak ifade etmede yetersiz kalırlar. Aileleri ve arkadaşları onların duygu ve düşüncelerini anlamakta zorlanırlar. Bu durumda işitme- konuşma engelli bireylerde stres, öfke nöbetleri, psikolojik sorunlar baş gösterebilmektedir. İletişim eksikliği, işitme engelli bireylerin kendilerini zaman içinde toplumdan izole etmesine sebep olur. Bu izolasyon, bireyin yalnız, utangaç ve içine kapanık olmasına yol açar. Topluma uyum sağlamada zorluk çekerler, kendilerini soyutlanmış hissederler. İşitme ve konuşma engelli bireyler kendilerine ait bir kültüre sahiptirler. Çoğu işitme ve konuşma engelli birey kendisini ayrı bir kültüre ve dile ait bir grubun üyesi olarak görür, engelli olarak görmez.

Birçok işitme engelli insan için kendi toplulukları, tepeden bakan ve yalnızlaştıran, duyabilen dünyadan güven veren bir kurtuluştur. Fakat işitme ve konuşma engelliler topluluğu aynı fiziksel karakteristiği paylaşan insanlar için sadece bir “destek grubu”ndan çok daha fazlasıdır.

İşitme ve konuşma engelli bireyler, kendilerine özgü gramer ve sözcükleri olan ayırıcı bir dile sahiptirler. Bu nedenle kendileri gibi engeli olan kişileri arkadaş olarak tercih etmektedirler. Bu bireyler işitme kültüründe engellerinden kaynaklanan belli deneyimleri paylaşırlar. Kendilerine ait okulları, kulüpleri, toplantı yerleri hatta spor müsabakaları vardır.

Çoğu işitme-konuşma engelli birey işitmeksizin konuşmaksızın da son derece mutlu ve üretken bir hayat sürebildiklerini söylemektedir. İşitme- konuşma yetisinin kazanımı mümkün olsa bile engelli birey bunu istemeyebilmektedir.

İşitme engelli bireyle empati yapılabilmesi için özüne dair raporun incelenmesi, ailenin tanınması ve geçmiş eğitim düzeyinin bilinmesi gerekir. Hangi tür iletişim kuracağına engellinin kendisi karar vermelidir(Dudak okuma, işaret dili gibi).İşitme engeli dışında başkaca bir engeli olup olmadığının(zeka geriliği,konuşma bozukluğu vb..) bilinmesi kurulacak empatinin sağlıklı sonuç vermesine katkıda bulunacaktır.

İşitme engellileri daha iyi anlayabilmemiz için bazı etkinlikler düzenlebilir.Örneğin Türkiye’de gösterimde olan “Sessizlikte Diyalog” etkinliğine öğrencilerle birlikte katılınabilir. Kulak tıkacı veya balmumundan yapılan tıkaçlarla kulak kapatılır ve öğrencilerle birlikte bir konunun belli bir bölümü işlenebilir.

Yine öğrencilerle basit bir deney tasarlanabilir.Hava almayı sağlayan bir pompa sayesinde bir damacanın havası alınır içerisine telefon konulup sonra aranır. Ses, havasız ortamda yayılma göstermediği için hiç kimse sesi duyamaz bu da işitme engelli birinin günlük yaşamda karşılaşacağı zorluklardan sadece bir tanesi için empati yapılmış olur.

Hem işitme hem de konuşma engeli bulunan biriyle empati yapmak için sessiz sinema etkinliği düzenlenebilir.

6.1.2.ETKİNLİKLER

Etkinlik 1: Yaratıcı drama

Isınma çalışması: Sınıf- salon rahat hareket edilebilecek şekilde düzenlenir. Öğrenciler önce hareketli müzik eşliğinde ritmik olarak yürür. Her müzik durdurulduğunda öğretmenin yönergelerine uygun olarak, yanında bulunan arkadaşının elini tutar, koluna girer, burnuna, kulağına dokunur. Daha sonra neredesin oyunu oynanır. Öğrenciler çember oluşturur, gönüllü iki kişi belirlenir. Dairenin içine alınarak, birinin gözleri bağlanır. Gözleri kapalı olan “neredesin?” sorusunu sorar. “Buradayım” cevabını vererek hareket eden arkadaşını yakalamaya çalışır. Konsantrasyon çalışmasında öğrenciler gözlerini kapatarak, önce sınıf içindeki sesleri dinler. Gözler açılarak neler işitildiği açıklanır. Sınıf dışındaki, bina içindeki sesler dinlenerek, neler işitildiği açıklanır. Son olarak, binanın dışındaki sesler dinlenir. İşitilen sesler ve öğrencilerin hissettikleri ile ilgili görüşler alınır.

Etkinlik2: Doğaçlama

Öğrenciler gruplara ayrılarak, aşağıdaki paragraf okunur. Doğaçlama ile öykünün genişletilerek canlandırılması istenir. “Aysun, sınıflarına yeni gelen işitme engelli arkadaşı Zehra ile iletişim güçlüğü yaşamaktadır. Annesine Zehra’nın durumundan bahseder ve işitme duyusunun önemi hakkında sorular sorar. Bu durum karşısında anne, Aysun’un kulaklarını kapatmasını ister. Televizyonda yabancı bir kanalı açarak sesini kısar ve Aysun’un bir süre izlemesini sağlar.”

Tartışma ve değerlendirme: Doğaçlama sonucunda, canlandırılan roller değerdendirilir. Öğrencilerin duyguları, neler hissettikleri sorulur. İşitmenin önemi hakkındaki görüşleri alınır.

ÖZET

Empati ilk olarak 1897’de Tepeodor Lipps tarafından yapılmıştır. Günümüzde de empatinin geçerli tanımı Roger (1975) tarafından bir kişinin kendisinin karşıdaki kişinin yerine koyarak olaylara onun bakış açısıyla bakması, o kişinin duygularını ve düşüncelerini doğru olarak anlaması, hissetmesi ve bu durumu ona iletmesi olarak tanımlanmıştır.

Üstün Dökmen (1988) tarafından yaptığı çalışmalar sonucunda aşamalı empati sınıflamasının basamaklarını ortaya koymuştur. Bu basamaklar ‘SEN’, ‘BEN’ ve ‘ONLAR’ basamağıdır.

Empati kavramı psikoloji literatüründe farklı kuramcılar tarafında farklı şekilde tanımlanmıştır. Kurdek ve Rodgon (1975) empatinin bileşenlerini, algısal perspektif alma, bilişsel perspektif alma ve duygusal perspektif alma olarak üçe ayırmışlardır. Hoffman (1979) empatinin bilişsel, duygusal ve güdüsel olarak üç bileşeni olduğuna değinmektedir.

Ebeveynlerin işitme engelli çocuklarının sorununu görmezden gelmesi, inkar etmesi veya yeterince ilgilenmemesi sonucunda bireyin, sosyal ve duygusal yaşantılarında sorunlara yol açar. Bu durumda işitme- konuşma engelli bireylerde stres, öfke nöbetleri, psikolojik sorunlar baş gösterebilmektedir. Bu tür sorunların önüne geçebilmek için ailelerin, öğretmenlerin, akran gruplarının ve rehberlik servsinin kordineli çalışması gerekir. Empatinin ve iletişimin doğru kullanılmasıyla bu tür sorunlar ortaya çıkmadan engellenir.

Kaynakça

- [MuLAZIM.pdf \(ahievran.edu.tr\)](https://ahievran.edu.tr/MuLAZIM.pdf)
- [T \(ismek.ist\)](https://ismek.ist)
- [EGZERSİZLER, KORUYUCU, TEDAVİ EDİCİ VE MUAYENE POZİSYONLARI \(siirt.edu.tr\)](https://siirt.edu.tr/EGZERSİZLER, KORUYUCU, TEDAVİ EDİCİ VE MUAYENE POZİSYONLARI)
- Video linki : [Rebekah Afari: İşitme engelliyim ama yine de konuşabiliriz | Rebekah Afari | TEDxExete | TED Talk](#)
- FİLMLER:
- •Barfi
- •Black
- •Zoraki Kral

